ОПИСАНО

Мустақиллик, Тинчлик, Ҳамкорлик

Халқ сўзи

1991 йил 1 январдан чиқа бошлаган.

Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгаши ва Ўзбекистон Республикаси Вазирлар маҳкамасининг газетаси

6 АПРЕЛЬ, СЕШАНБА №66 (571). 1993 йил.

Сотувда эркин нархда.

Ислом КАРИМОВ:

ЭНДИ БИЗ—ЎЗБЕК ВА ТУРК ХАЛҚЛАРИ АБАДИЙ БИРГАМИЗ

ТУРКИЯ РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТИ ТУРҒУТ ЎЗОЛ РАҲБАРЛИГИДАГИ РАСМИЙ ДАВЛАТ ДЕЛЕГАЦИЯСИНИНГ МАМЛАКАТИМИЗГА ТАШРИФИ ДАВОМ ЭТМОҚДА

СУРАТЛАРДА: Турғут Ўзол бошлиқ Туркия Давлат делегациясининг Тошкентда бўлишидан лавҳалар. (ЎзА).

4 Апрель. Музаффар қуёш диёримиз узра истиқлол сўзини айтмоқ учун уфқлардан энтикиб бош кўтарган кунига бир ярим йилдан ошди. Бобо тарих қадамлари олдида нисбатан қисқа бу муддат ора ватанимизнинг дунёга юз очишида қанчалар сермаҳсул бўлганига энди барчамиз гувоҳмиз.

Бугун мустақил Ўзбекистон жаҳон ҳамжамиятида муносиб ўрин эгаллади. Унинг халқаро майдондаги обрў-эътибори кун сайин ошмоқда. Шу сабабли Ўзбекистон билан ўзаро манфаатли, мустаҳкам алоқалар боғлаш истагида ҳаракат қилаётган мамлакатларнинг сони тобора ортиб бораётир. Тошкент тайёрагоҳи ана шу эзгу мақсад билан республикамизга келаётган машҳур сиёсатчилар, ишбилармонлар ташрифига кўникиб қолди.

4 апрель куни кўклам нафаси уфуриб турган бу маскан ҳар галгидан ўзгача шукуҳга тўлди. Чунки мустақил Ўзбекистон истиқлолини энг аввал тан олган, мамлакатимизнинг жаҳон саҳнида эътибор қозонишида елкадош бўлаётган қондош, қардош Туркия Республикаси Президенти Турғут Ўзол бошлиқ расмий делегация диёримизга ташриф буюрмоқда эди.

ДИЙДОРЛАШУВ, ИЗҲОРИ ЭҲТИРОМ

Мустақил диёримиз осмонида пайдо бўлган улкан «Боинг—737» тайёраси она заминимизга келиб қўнади. Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримов меҳмонга пешвоз чиқади. Дўстлар, қардошлар бир-бирлари билан дийдорлашади. Миллий либосларимиз ҳуснига ҳусн қўшган сулув қизларимиз азиз меҳмонларга кўклам еллари эркалаган анвойи чечакларни тақдим этишади.

Янгиликка ўч мухбирлар бу расмий сафарнинг тарихий аҳамиятини ҳис этиб, ҳар икки мамлакат раҳбарига саволлар беришга ошиқадилар. Ислом Каримов ва Турғут Ўзол улар билан қисқача савол-жавоб қилади.

Турғут Ўзол Ўзбекистон ва Туркия мамлакатлари ўртасидаги дўстлик, ҳамкорликни янги поғонага кўтариш ниятини изҳор этар экан, мамлакатимизнинг истиқлолга эришуви халқларимиз тарихида буюк бурилиш бўлганини таъкидлади. Истиқлолга эришилганидан сўнг ўтган қисқа фурсат мобайнида республикамиз залворли одимлар ташлаганини, бу ишда Ислом Каримовнинг катта ҳиссаси борлигини, Президентимизга ҳурмати баландлигини айтди. Жаҳоннинг атоқли сиёсат арбобидан Президентимиз шаънига айтилган бу гапларни эшитиш қувончли, албатта. Зеро, Турғут Ўзол жаноблари республикамиз Президенти тимсолида бутун Ўзбекистон халқига ҳурматини ифода этган эди.

ПРЕЗИДЕНТЛАР СУҲБАТИ

Азиз меҳмонлар қанотларига Ўзбекистон ва Туркиянинг миллий байроқлари ўрнатилган автомашиналарга ўтирадилар. Машиналар сафи Ўзбекистон Президентининг шаҳар ташқарисидаги қароргоҳига йўл олади. Тошкент шаҳри жамоатчилиги, меҳнаткашлар йўл-йўлакай меҳмонларни олқишлайди...

Тезкор асрда вақтнинг қадр-қиммати бениҳоя баланд. Иш одамлари, айниқса, унинг бирон-бир дақиқаси беҳуда кетмаслигини истайди. Офтоб уфққа бош қўйишга улгурмай ҳар икки мамлакат расмий вакилларининг ишга киришганларини ҳам шу билан изоҳлаш мумкин.

Шаҳар ташқарисидаги қароргоҳда Ислом Каримов ва Турғут Ўзол яна бир карра қучоқ очиб кўришдилар. Ўзбекистон Президенти Хоразм чеварлари Турғут Ўзол сиймосини нақшлаган гиламни меҳмоннинг ўзига совға қилди.

Эсдалик совғалари улашилгач, икки Президент яккама-якка мулоқотга киришди.

ДЎСТЛИК ВА ҲАМКОРЛИК ПОЙДЕВОРИ

Президентлар мулоқоти бошланмасданоқ автомашиналар сафининг бир қисми қадим Тошкент марказига йўналди. Турғут Ўзолга ҳамроҳ бўлиб келган Туркия Парламенти аъзолари Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгашига ташриф буюрдилар.

Бу ерда меҳмонларни Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгаши Раиси Ш. Йўлдошев ва парламентнинг бошқа аъзолари кутиб олди. Ўзаро самимий суҳбат бошланди. Ўзбекистон ва Туркия парламенти аъзолари икки қардош халқнинг азалий биродарлиги ва ҳамкорлигини тараққий эттиришда қонуний асос, яъни пойдевор яратувчи парламентлар олдида турган вазифалар ҳамда ўзаро муносабатларнинг ривожланиш истиқболлари ҳақида фикрлашиб олдилар.

(Давоми 2-бетда).

Ўзбекистон Республикаси Президентининг Фармони

ЎЗБЕКИСТОН ГЎШТ ВА СУТ САНОАТИ ДАВЛАТ-АКЦИОНЕРЛИК УЮШМАСИ («ЎЗГЎШТСУТСАНОАТ»)НИ ТАШКИЛ ЭТИШ ТЎҒРИСИДА

Бозор муносабатларига ўтиш шароитида чорвачилик хўжаликларининг, гўшт ва сут саноати корхоналари ҳамда ташкилотларининг самарали фаолият кўрсатиши учун зарур ташкилий-иқтисодий шарт-шароитларни вужудга келтириш, чорвачилик маҳсулотлари етиштириш ҳажмларини кўпайтиришдан уларнинг манфаатдорлигини ошириш ҳамда республика аҳолисини шундай маҳсулот билан таъминлашни яхшилаш мақсадида:

1. Ўзбекистон Республикаси Қишлоқ хўжалик вазирлиги ҳузуридаги «Ўзгўштсутсаноат» республика ишлаб чиқариш бирлашмасини тугатиш ҳамда ўз қарамоғидаги корхоналар ва ташкилотларни Ўзбекистон гўшт ва сут саноати давлат-акционерлик уюшмаси («Ўзгўштсутсаноат»)га ихтиёрий равишда бирлаштириш тўғрисидаги таклифи қабул қилинсин.

2. Белгилаб қўйилсинки, «Ўзгўштсутсаноат» давлат-акционерлик уюшмаси:

юридик шахс ҳуқуқларига эга бўлган хўжалик уюшмаси ҳисобланади ва у чорва молларни харид қилиш, бўрдоқига боқиш ва тайёрлашни, гўшт ва сутни қайта ишлашни ҳамда гўшт-сут маҳсулотини сотишни таъминлайдиган давлат-акционерлик, ижара ва жамоа корхоналарини ихтиёрийлик асосида бирлаштиради;

ўз фаолиятини Ўзбекистон Республикасининг амалдаги қонунлари ҳамда уюшманинг Вазирлар маҳкамаси томонидан тасдиқланадиган устави асосида амалга оширади;

тармоққа тезкор раҳбарлик қилиш масалалари бўйича ўз фаолиятини Ўзбекистон Республикасининг Қишлоқ хўжалик вазирлиги билан мувофиқлаштиради.

3. «Ўзгўштсутсаноат» республика ишлаб чиқариш бирлашмасининг вилоят ишлаб чиқариш бирлашмалари негизида гўшт ва сут етиштирувчи ҳамда уларни қайта ишловчи ҳудудий давлат-акционерлик бирлашмаларини ташкил этиш мақсадга мувофиқ деб топилсин.

4. «Ўзгўштсутсаноат» уюшмаси фаолиятининг асосий вазифалари ва йўналишлари қуйидагилардан иборат қилиб белгилансин:

чорва молларни харид қилиш, бўрдоқига боқиш ва тайёрлаш, гўшт ва сутни қайта ишлаш ҳамда гўшт-сут маҳсулотини сотиш билан боғлиқ жамики ишлар мажмуини ташкил этиш ва амалга ошириш;

(Давоми 2-бетда).

Ўзбекистон Республикаси Вазирлар маҳкамасининг қарори

БЕЛГИЛАНГАН ҲАРБИЙ ВА МУҚОБИЛ ХИЗМАТ МУДДАТЛАРИНИ ЎТАБ БЎЛГАН ШАХСЛАРНИ ҚУРОЛЛИ КУЧЛАР, ЧЕГАРА ВА ИЧКИ ҚЎШИНЛАР САФЛАРИДАН ЗАҲИРАГА БЎШАТИШ ҲАҚИДА ҲАМДА ФУҚАРОЛАРНИ МУДДАТЛИ ҲАРБИЙ ВА МУҚОБИЛ ХИЗМАТГА НАВБАТДАГИ ЧАҚИРИШ ТЎҒРИСИДА

Ўзбекистон Республикасининг «Умумий ҳарбий мажбурият ва ҳарбий хизмат тўғрисида» ва «Муқобил хизмат тўғрисида»ги қонунларига биноан Вазирлар маҳкамаси қарор қилади:

1. Белгиланган ҳарбий ва муқобил хизмат муддатларини ўтаб бўлган шахслар Ўзбекистон Республикаси Қуролли кучлари, чегара ва ички қўшинлари сафларидан заҳирага бўшатилсин.

2. 1966 — 1975 йилларда туғилган ҳамда чақириқ муддатини кечиктириш ҳуқуқига эга бўлмаган Ўзбекистон Республикаси фуқаролари 1993 йил май-июнь ойларида муддатли ҳарбий ва муқобил хизматга чақирилсин.

Вазирлар маҳкамасининг раиси
И. КАРИМОВ.

Тошкент шаҳри,
1993 йил 2 апрель.

ЎЗБЕКИСТОН—МАЛАЙЗИЯ ҚЎШМА АХБОРОТИ

Илгари эришилган аҳдлашувга биноан 1993 йил 31 мартдан 3 апрелгача Малайзия Бош вазири Дато Доктор Махатхир Муҳаммад бошчилигидаги Малайзия ҳукумат делегацияси расмий ташриф билан Ўзбекистон Республикасида бўлди.

Ташриф давомида Малайзия Бош вазирини Ўзбекистон Республикасининг Президенти И. А. Каримов қабул қилди. Иккала раҳбар ўртасида дўстона ва амалий муҳитда ўтган музокаралар жараёнида иккала томон Ўзбекистон билан Малайзия ўртасидаги алоқалар бундан буёнги тараққиёт учун салмоқли истиқболларни таъминлаб берадиган мустаҳкам негизга эгадир, деган фикрга келди.

Бош вазир билан Президент икки томонлама муносабатларни ва ўзаро қизиқишга сазовор бўлган бошқа халқаро масалаларни атрофлича муҳокама қилдилар.

Томонлар ўз мамлакатларида рўй бераётган ижтимоий-иқтисодий жараёнлардан бир-бирларини хабардор қилдилар ва кўпгина халқаро муаммолар хусусида фикрлашиб олдилар. Тинчлик ва барқарорликни сақлаш соҳасидаги ҳаракатларни мувофиқлаштириш учун турли даражаларда ўзаро мунтазам маслаҳатлашув ва учрашувлар ўтказиб туриш зарурлиги алоҳида қайд этилди.

Президент И. А. Каримов билан Бош вазир Дато Доктор Махатхир Муҳаммад тенглик, тинч-тотув яшаш, дўстлик, ҳамжиҳатлик ва мададкорлик тамойилларига асосланган Ўзбекистон-Малайзия муносабатларини янада ривожлантириш иккала давлат ташқи сиёсатининг зарур омилларидир, деб таъкидладилар. Улар иккала мамлакат халқларининг равнақ топиши учун давлатларнинг ўзаро ҳамкорлигини узоқ муддатли асосда бун-

(Давоми 2-бетда).

ЭНДИ БИЗ—ЎЗБЕК ВА ТУРК ХАЛҚЛАРИ АБАДИЙ БИРГАМИЗ

(Боши 1-бетда).

МУЗОКАРАЛАР

«Дўрмон» меҳмонхонасининг мажлислар залида Ўзбекистон ва Туркия расмий вакилларининг музокаралари бўлиб ўтди. Музокаралар чоғида ҳар икки мамлакат ўртасида илгари имзоланган аҳдлашувларнинг бажарилиши атрофлича таҳлил этилди.

Айни пайтда Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримов ва Туркия Республикаси Президенти Турғут Ўзол томонидан имзоланажак «Даромад ва мол-мулкка икки томонлама солиқ солмаслик тўғрисида» ҳамда «Терроризм ғайриқонуний қурол ва гиёҳванд моддалар тарқатишга қарши кураш тўғрисида»ги битимлар лойиҳалари ҳам муҳокама қилинди.

Имзолашга тайёрланган битимлар ғоят муҳим аҳамиятга молик ҳужжатлардир. Зеро, уларнинг биринчиси Ўзбекистон ва Туркия ўртасидаги савдо, иқтисодий алоқаларнинг янада ривожланишига кенг имкониятлар яратади. Икки мамлакат ишбилармонлари мазкур битимнинг имзоланишини анчадан буён кутмоқдалар. Иккинчи битимнинг аҳамияти ҳақида сўзлашга ҳожат бўлмаса керак. Жаҳоннинг турли жойларида авж олиб бораётган иллатлар мамлакатларимиздаги тинч меҳнат шароитига путур етказмаслиги учун бу борада ҳамкорлик қилмоқ ўзаро муносабатларимизнинг муҳим бир бўлаги бўлиши табиийдир.

Музокараларда Ўзбекистон томонидан республика Бош вазири А. Муталов, Ўзбекистон Республикаси Президентининг давлат маслаҳатчиси М. Умурзоқов, ташқи ишлар вазири С. Сафоев, Туркия томонидан эса Туркия Республикаси ташқи ишлар вазири Ҳикмат Четин ва бошқа расмий кишилар қатнашди.

ИШБИЛАРМОНЛАР УЧРАШУВИ

Мамлакатларимиз ўртасида имзоланган ўзаро манфаатли шартномалар ва битимларнинг амалга ошуви кўп жиҳатдан ишбилармонларга боғлиқ. Улар зиммаларидаги юксак вазифаларни дилдан ҳис қилаётгани «Ўзбектуризм» миллий компаниясининг маданий-маърифий марказида бўлиб ўтган учрашувда яққол кўринди. Учрашувда Ўзбекистон Республикаси вазирликлари, идоралари, концернлари, саноат корхоналарининг раҳбарлари ва туркиялик номдор тадбиркорлар, ишбилармонлар ўзаро ҳамкорлик уфқлари кенгайиб бораётганини таъкидладилар.

Турк ишбилармонларининг бу галги ташрифи ўзаро алоқаларимиз янада мустаҳкамланишига хизмат қилиши шубҳасиз. Айни пайтда Ўзбекистон ишбилармонлари уюшмаси билан Туркия Савдо-саноат палатаси ўртасида бу борада битим тузилган. Бу ҳужжат ўзаро фикр ва ахборот алмашишнигина эмас, балки кадрлар тайёрлаш, ҳамкорларни топиш борасидаги ҳаракатларни мувофиқлаштиришни ҳам кўзда тутади.

Турк ишбилармонларининг пахтани қайта ишлаш заводлари қурилишида бизга кўмаклашаётгани ғоят муҳим. Чунки, республикамизда етиштирилаётган пахтанинг қарийб 90 фоизи ҳамон хомашё сифатида четга сотилмоқда. Қорақалпоғистонда, Андижон вилоятида қурилган ва қурилиши мўлжалланаётган янги заводлар миллий даромадимизни бойитишга катта ҳисса қўшажаги аниқ. Бу — янги иш ўринлари, бежирим либослар, халқимизнинг тўкин дастурхони демакдир.

Туркия расмий делегацияси сафарининг илк куни ана шундай сермаҳсул бўлди.

УЛУҒ ШОИРНИ ЭСЛАБ

5 апрель. Дўст мамлакат делегацияси ташрифининг иккинчи куни хайрли ишдан бошланди.

Мир Алишер Навоий бундан беш аср муқаддам шундай сатрларни битган эдилар:

Турк назмида чу мен тортиб алам,
Айладим ул мамлакатни якқалам.

Буюк бобокалонимизнинг боқий шеърияти бугунги дориломон кунларда ҳам теран томирлари ва тақдирлари туташ туркий халқларнинг умумий мероси ҳисобланиб, уларга баб-баробар хизмат қилиши табиийдир.

Мамлакатимизда меҳмон бўлиб турган Туркия Президенти Турғут Ўзол жаноблари бошчилигидаги делегация аъзолари Ўзбекистон Президенти Ислом Каримов ҳамроҳлигида бугун эрталаб Алишер Навоий хотирасини эъзозлаш ниятида Ўзбекистон Миллий боғига келди.

Ҳурматли меҳмонни олқишлаб шаҳар жамоатчилиги вакиллари, меҳнат фахрийлари, талаба ва кичкинтойлар пешвоз чиқдилар. Туркия ва Ўзбекистон давлат раҳбарлари улуғ бобокалонимиз ҳайкали пойига гуллар қўйиб, эҳтиром изҳор этдилар.

ҲУЖЖАТЛАР ИМЗОЛАНДИ

Туркия ҳукумат делегацияси, парламент аъзолари ҳамда турк ишбилармонларининг ўлкамизда турли соҳаларда қўшма корхоналар ташкил этиш борасида кўрсатаётган саъй-ҳаракатларини бугун алоҳида таъкидлагинг келади, киши. Зеро, қардошларимизнинг бундай кўмаги бозор иқтисодиётига ўтиш жараёнида табиий заҳираларга бой Ўзбекистоннинг мустақил тараққиёт йўлини белгилаб олишида катта самара бермоқда.

Бугун пойтахтимизнинг Халқлар дўстлиги саройида икки давлат раҳбарлари ўртасида музокаралар давом эттирилди. Сўнгра «Даромад ва мол-мулкка икки томонлама солиқ солмаслик тўғрисида» ва «Терроризм, ғайриқонуний қурол-яроғ ва гиёҳванд моддалар тарқатишга қарши кураш тўғрисида»ги ўзаро битимлар имзоланди. Маросим иштирокчилари буни қарсаклар билан олқишладилар. Бир-бирларини катта муваффақият билан қутладилар. Зеро, икки мамлакат вакиллари бир-бирини қутласа арзийдиган улуғ иш амалга оширилган эди. Турғут Ўзол жанобларининг мамлакатимизга ташрифининг муҳим қисмини ташкил этувчи икки тарихий ҳужжатга имзо чекилди. Энди ўзбекистонлик ишбилармонлар Туркия, туркиялик иш одамлари Ўзбекистон иқтисодиётига бемалол сармоя қўйиши мумкин. Олинажак солиқлар тартибга солинади. Хавф-хатар камаяди. Ҳужжатларни Туркия томонидан ташқи ишлар вазири Ҳикмат Четин, Ўзбекистон томонидан республика ташқи ишлар вазири Содиқ Сафоев имзолади.

Битимларни имзолаш маросимида Турғут Ўзол бошчилигидаги Туркия давлат делегацияси вакиллари, Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримов, республика Олий Кенгаши Раиси Ш. Йўлдошев, Бош вазир А. Муталов, Ўзбекистоннинг Туркиядаги фавқулодда мухтор—буюк элчиси У. Абдураззоқов, Туркиянинг Ўзбекистон Республикасидаги буюк элчиси Вўлқон Чўтур ва бошқа расмий кишилар иштирок этди.

ЖУРНАЛИСТЛАР БИЛАН МУЛОҚОТ

Шундан сўнг икки қардош давлат раҳбарлари матбуот вакиллари билан учрашдилар.

Учрашувда Ўзбекистон Президенти Туркия билан ҳамкорлик ва дўстлик ришталарининг мустаҳкам боғланишини тарихан табиий жараён деб баҳолади. Ўтган бир асрдан кўпроқ вақт мобайнида бу икки тақдирдош халқ аввал Чор Россияси, кейинчалик Шўро тузуми даврида бир-биридан узоқлаштирилди, ҳатто алоқаларни тиклаш ниятида қилинган анчайин ҳаракатларга ҳам пантуркизм тамғаси босилди. Мустақиллик шарофати билангина қардошлик ришталари қайтадан боғланди.

— Энди биз, ўзбек ва турк халқлари абадий биргамиз, —деди Ислом Каримов. — Бу бирликни, дўстликни ҳеч ким бузолмайди.

Туркия билан Ўзбекистон халқларининг ҳам маънавий, ҳам сиёсий жиҳатдан мақсадлари муштаракдир. Туркия раҳбарияти ҳар бир халқ тараққиёт босқичларида мустақил ривожланиши, келажагини четдан ҳеч қандай сиёсий аралашувларсиз ўзи белгилаши лозим, деган ақидага амал қилмоқда. Мустақилликка эришган халқлар тақдирига бундай холис ёндашув Ўзбекистон давлат раҳбарларига ҳам хос фазилатдир.

Туркия билан Ўзбекистон ўртасида имзоланган ўн еттита муҳим ҳужжат бугунги кунга келиб ўз самараларини бера бошлади. Туркиянинг нуфузли илм марказларида икки мингга яқин ўзбек фарзанди таҳсил олмоқда, шунингдек, турк ёшларига ҳам Ўзбекистондаги билим ўчоқлари қучоғини очди.

Бугун имзоланган икки ҳужжат ҳам аввалгиларининг узвий давоми ўлароқ ижобий натижаларини беради, деб ишонч билдирди Ўзбекистон Республикаси Президенти.

Туркия Республикаси Президенти Турғут Ўзол жаноблари икки мамлакат ўртасидаги ҳамкорлик ривожланиб бораётганидан ниҳоятда мамнунлигини эътироф этди. Жумладан, у Туркия давлат делегациясининг Марказий Осиё мамлакатларига қилаётган сафари айнан Ўзбекистондан бошлангани бежиз эмас, деб таъкидлади. Чунки, Ўзбекистон — аҳолиси кўп мамлакат, унинг раҳбарияти ўтказаётган тинчликсевар сиёсат дунё миқёсида қўллаб-қувватланаётганининг ўзи ҳам республиканинг мустақил давлат сифатида жаҳон мамлакатлари қаторида муносиб ўрин олганидан далолатдир, деди.

— Биз, — деди Туркия Президенти, — Ўзбекистоннинг қўшни давлатларга, хусусан, Тожикистон ва Афғонистонга нисбатан яхши қўшничилик сиёсатини тутаётганини қўллаб-қувватлаймиз, бу борада Ислом Каримов билан фикримиз бир эканидан мамнунман.

Туркия Президенти Турғут Ўзол сўнгги пайтларда Озарбайжон ва Арманистон давлатлари ўртасидаги қонли тўқнашувлардан беҳад хавотирдалиги, бу заминда сабабсиз қон тўкилаётгани, мавжуд низоларни музокаралар йўли билан ҳал этиш мумкинлиги хусусида гапирди.

Сўнгра икки давлат раҳбарлари журналистларни қизиқтирган кўплаб саволларга батафсил жавоб бердилар.

УНВОН МУБОРАК!

Туркия Республикаси Президенти Турғут Ўзол Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримов ҳамроҳлигида Ўзбекистон Вазирлар маҳкамасига ташриф буюрди.

Маҳкаманинг улкан залида Ўзбекистон Республикаси вазирликлари, идораларининг раҳбарлари, Тошкент шаҳар жамоатчилиги вакиллари билан учрашув бўлди.

Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримов қарийб бир ярим аср давомида бир-биридан зўрлик билан узиб қўйилган ўзбек ва турк халқларининг дўстлиги, биродарлиги, ҳамкорлигини тиклаш замони келганини мамнуният билан қайд этар экан, бу хайрли ишда Туркия Республикаси Президенти Турғут Ўзол салмоқли ҳисса қўшаётганини таъкидлади.

Республикамиз Президенти мамлакатларимиз ўртасидаги алоқалар тобора узвийлашиб бораётганини, иқтисодий, маданий, илмий-техникавий ҳамкорлик ривожланиш палласига кирган бу даврда имзоланган ўзаро манфаатли шартномаларнинг амалга ошишини таъминлаш учун ўзбек-турк қўшма комиссиясини тузиш айни муддао бўлажагини айтди.

Мамлакатимиз жамоатчилиги номидан сўзлаган Ўзбекистон халқ шоири Э. Воҳидов, Ўзбекистон халқ ёзувчиси Т. Қаипбергенов туркий бирликнинг тантана қилаётганидан қувонч изҳор этиб, бу борадаги хайрли ишларнинг бошида турган ҳар икки мамлакат Президентларига ғайрат ва шижоат тиладилар.

Тошкент давлат иқтисодиёт дорилфунуни ректори С. Ғуломов мамлакатимиз раҳбарияти иқтисодий зафарларнинг калити замонавий кадрларни тарбиялашда эканини билган ҳолда ҳаракат қилаётганини айтди. Бу борада Туркиянинг ёрдами муҳимлигини қайд этди. Дорилфунун илмий кенгашининг Туркия Президенти Турғут Ўзол жанобларини дорилфунуннинг фахрий докторлик унвони билан тақдирлашга қарор берганини маълум қилди.

Туркия Республикаси Президенти жаҳон илмий доираларида ўз обрў-эътиборига эга бўлган бу илм масканининг докторлик либосини кийиб, дипломини қабул қилишдан мамнуният изҳор этди. Халқларимиз Алишер Навоий, Улуғбек, Аҳмад Яссавий каби шоиру олимларни бирдек эъзозлайдилар, уларни ўз аждодлари деб биладилар, деди жаноб Турғут Ўзол. Дили, дини, тили бир туркий халқларнинг ҳамжиҳат бўлиши, яқинда мустақилликка эришган туркий халқларнинг ўз иқтисодиётини тиклаб олиши учун биз доимо ёрдамга тайёрмиз.

Самимият ва юксак руҳ ҳукм сурган учрашув якунида Ўзбекистон Президенти Туркия Президентининг мамлакатимиз келажагига билдирган ишончи ҳамда халқимизга меҳри учун миннатдорлик изҳор этди.

Туркиялик меҳмонлар мажлислар зали фойесида ташкил этилган кўргазмани томоша қилдилар.

ПОЙТАХТ БИЛАН ТАНИШУВ

Туркия Республикаси Президенти Турғут Ўзол шу куни Тошкентнинг кўркам манзиллари билан танишди. Жумладан шаҳардаги турк эрлар лицейига ташриф буюрди.

Шу оқшом Ўзбекистон Республикаси Президенти Туркия Республикаси Президенти шарафига зиёфат берди.

Туркия расмий делегациясининг Ўзбекистонга сафари давом этмоқда.

(ЎзА).

САМРО ХОНИМ ТАШРИФИ

4 апрель куни Туркия Республикаси Президентининг рафиқаси Самро хоним Ўзбекистон Республикаси Президентининг рафиқаси Татьяна Каримова ҳамроҳлигида республика халқаро маданий-маърифий алоқалар миллий ассоциациясига ташриф буюрди. Меҳмонларни Ассоциация президенти Н. Ғойибов катта эҳтиром билан кутиб олди ва уларга республикамизда амалга оширилаётган ислоҳотларнинг самаралари, дунё халқлари билан боғланаётган маданий алоқалар, республика хотин-қизлари ҳаёти ҳақида гапириб берди.

Самро хоним меҳмондўст ўзбек диёрида кўрсатилган самимий меҳр-оқибат учун миннатдорлик билдирди.

Учрашувда республика Ташқи ишлар вазирининг биринчи ўринбосари Ф. Тешабоев иштирок этди.

Самро хоним 5 апрель куни пойтахтдаги халқ амалий санъати музейида бўлди. Бу ердаги миллий амалий санъат намуналари — бадиий каштачилик, наққошлик, ўймакорлик, зардўзлик буюмлари, миллий кийимлар ва бошқа санъат дурдоналари туркиялик меҳмонда катта қизиқиш уйғотди.

(ЎзА).

ЎЗБЕКИСТОН—МАЛАЙЗИЯ ҚЎШМА АХБОРОТИ

(Боши 1-бетда).

дан буён ҳам чуқурлаштириш ниятини изҳор қилдилар.

Президент билан Бош вазир дунёнинг турли минтақаларида рўй бераётган можаролар БМТ низомининг қоидалари ва мақсадларига қатъий амал қилиш асосида тинч сиёсий усуллар билан бартараф этилиши керак, деган фикрга келдилар. Улар дунёнинг турли жойларидаги можароли вазиятларнинг олдини олиш ва уларни бартараф қилиш ишида БМТнинг ўрни ва аҳамиятини янада ошириш зарур, деб топдилар

Президент И. А. Каримов Ўзбекистон Республикасининг минтақадаги ишлар ҳамда Ўзбекистоннинг тинчлик, хавфсизлик ва барқарорликни таъминлаш соҳасидаги ташқи сиёсий фаолияти хусусидаги фикр-мулоҳазаларини баён этиб берди. Айни вақтда Бош вазир Дато Доктор Махатхир Муҳаммад Ўзбекистон Республикасининг минтақадаги ижобий мавқеини қўллаб-қувватлашини изҳор этди.

Визит чоғида Малайзия Бош вазири ва унга ҳамроҳ бўлиб келган делегация Ўзбекистон Республикаси Вазирлар маҳкамасида ҳам учрашувлар ўтказди, бу ерда ҳамкорликни янада ривожлантириш, ҳамда мавжуд битим ва аҳдлашувларни амалга ошириш йўллари муҳокама қилинди.

Томонлар ўзаро манфаатли муносабатларни кенгайтиришга интилаётганликларини алоҳида қайд этдилар ҳамда иқтисодий ва инсонийлик соҳаларидаги ҳамкорликнинг аниқ-равшан йўналишларини кўриб чиқдилар. Бунда улар иккала мамлакат ўртасидаги муносабатларни яқинлаштириш учун негиз ярата оладиган шартномалар ишлаб чиқиш ва тузиш ниятини изҳор этдилар.

Малайзиялик ишбилармонларнинг Ўзбекистон Республикаси экспорт имкониятлари ва республикада барпо этилган ташқи иқтисодий фаолиятнинг ҳақиқий шарт-шароитлари билан танишиш мақсадида Ўзбекистон вазирликлари, идоралари, йирик корхоналар ва банкларининг раҳбарлари билан ялпи учрашуви бўлиб ўтди.

Малайзиялик савдо-саноат доираларининг намояндалари Ўзбекистон Республикасининг кейинги вақтларда қабул этилган қонунлари, шунингдек Президентнинг ташқи иқтисодий фаолиятни кучайтириш чора-тадбирлари ҳақидаги фармони ҳамда ҳукуматнинг шу масалага оид қарорлари, хорижий сармоядорлар учун қулай шароит яратади, деган фикрга келдилар.

Малайзия Бош вазири ва делегация аъзолари Ўзбекистонда бўлган вақтларида Тошкент шаҳрининг диққатга сазовор жойлари билан танишдилар, бир қанча саноат корхоналарини, шу жумладан Тошкент Авиация ишлаб чиқариш бирлашмасини бориб кўрдилар, Алишер Навоий ҳайкалига гулчамбарлар қўйдилар, Бухоро шаҳрига бориб келдилар.

Президент И. А. Каримов билан Бош вазир Дато Доктор Махатхир Муҳаммад Малайзия делегациясининг Ўзбекистонга қилган ушбу ташрифи натижаларидан мамнуният изҳор этдилар. Улар бўлиб ўтган самарали ва амалий музокаралар Ўзбекистон—Малайзия дўстлигини ва ҳар томонлама ҳамкорлигини ривожлантириш ва мустаҳкамлаш ишига салмоқли ҳисса қўшганлигини таъкидладилар.

Улар бу ташриф икки мамлакат ўртасидаги ҳамжиҳатлик ва ишончни янада чуқурлаштиради, деб ишонч билдирдилар.

Ташриф вақтида томонлар «Ўзбекистон Республикаси билан Малайзия ўртасида ахборот соҳасидаги ҳамкорлик тўғрисида» битим, ҳамкорликнинг асосий йўналишлари тўғрисидаги ҳамжиҳатлик меъморандуми ва Ўзбекистон—Малайзия муносабатларининг шартномавий-ҳуқуқий негизини янада ривожлантириш тўғрисида иккала томон ҳукуматлари ўртасидаги муддаолар протоколини имзоладилар.

Малайзия Бош вазири Республикада бўлган даврда ўзига ва делегация аъзоларига кўрсатилган иззат-икром ва меҳмондўстлик учун Ўзбекистон Президентига, ҳукуматига ва халқига чин кўнгилдан миннатдорлик изҳор қилди.

Тошкент,
1993 йил 3 апрель.

Ўзбекистон Республикаси Президентининг Фармони

ЎЗБЕКИСТОН ГЎШТ ВА СУТ САНОАТИ ДАВЛАТ-АКЦИОНЕРЛИК УЮШМАСИ («ЎЗГЎШТСУТСАНОАТ»)НИ ТАШКИЛ ЭТИШ ТЎҒРИСИДА

(Боши 1-бетда).

уюшмага кирувчи корхоналар ва ташкилотларнинг фаолиятини мувофиқлаштириш, уларнинг ҳуқуқларини ҳимоя қилиш, давлат органлари ва бошқа органларда умумий манфаатларни ифода этиш;

тармоқда бозор муносабатларини ривожлантириш, давлат корхоналари ва ташкилотларини акционерлик, ижара, жамоа ҳамда бошқа мулкчилик турларига айлантириш борасидаги ишларни ўтказишда кўмаклашиш, тадбиркорлик ривожлантирилишини, қўшма корхоналар барпо этилишини бутун чоралар билан қўллаб-қувватлаш;

тармоқда ягона фан-техника сиёсатини ўтказиш, корхоналарни кенгайтиришда, уларни қайта қуриш ва техника билан қайта қуроллантиришда илғор технологияларни ишлаб чиқиш ва ўзлаштиришда кўмаклашиш.

5. Ўзбекистон Республикасининг Вазирлар маҳкамаси икки ҳафта муддат ичида «Ўзгўштсутсаноат» уюшмасини ташкил этиш ва унинг фаолиятига оид қарорни қабул қилиб, тузилмаси ва уставини тасдиқласин.

Ўзбекистон Республикасининг Президенти **И. КАРИМОВ.**

Тошкент шаҳри,
1993 йил 3 апрель.

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ХАЛҚ ДЕПУТАТЛАРИ САЙЛОВИНИ ЎТКАЗУВЧИ МАРКАЗИЙ САЙЛОВ КОМИССИЯСИНИНГ ҚАРОРИ

ҚАШҚАДАРЁ ВИЛОЯТИ 224-МУБОРАК САЙЛОВ ОКРУГИДАН ДЕПУТАТЛИККА САЙЛАНГАН М. ЖЎРАЕВНИ ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ХАЛҚ ДЕПУТАТЛИГИДАН ЧАҚИРИБ ОЛИШ ТЎҒРИСИДА ОВОЗ БЕРИШ КУНИНИ БЕЛГИЛАШ ҲАҚИДА

Ўзбекистон Республикаси халқ депутатлари сайловини ўтказувчи Марказий сайлов комиссияси **қарор қилади:**

«Ўзбекистон Республикасида халқ депутатини чақириб олиш тартиби тўғрисида»ги Қонуннинг 5-моддасига биноан Қашқадарё вилояти 224-Муборак сайлов округидан депутатликка сайланган М. Жўраевни Ўзбекистон Республикаси халқ депутатлигидан чақириб олиш тўғрисида овоз бериш 1993 йил 8 май, шанба кунига белгилансин.

Марказий сайлов комиссияси Раиси **Қ. АҲМЕДОВ.**

Марказий сайлов комиссияси котиби **М. МАМАТАЗИЗОВ.**

Тошкент шаҳри,
1993 йил, 5 апрель.

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ХАЛҚ ДЕПУТАТЛАРИ САЙЛОВИНИ ЎТКАЗУВЧИ МАРКАЗИЙ САЙЛОВ КОМИССИЯСИНИНГ ҚАРОРИ

САМАРҚАНД ВИЛОЯТИ 293-ЖОМБОЙ САЙЛОВ ОКРУГИ БЎЙИЧА ЎРНИ БЎШАБ ҚОЛГАН ДЕПУТАТ ЎРНИГА ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ХАЛҚ ДЕПУТАТИ САЙЛОВИНИ ТАЙИНЛАШ ТЎҒРИСИДА

Ўзбекистон Республикаси халқ депутатлари сайловини ўтказувчи Марказий сайлов комиссияси **қарор қилади:**

«Ўзбекистон Республикаси халқ депутатлари сайлови ҳақида»ги Ўзбекистон Республикаси Қонунининг 21 ва 54-моддаларига мувофиқ Самарқанд вилояти 293-Жомбой сайлов округи бўйича ўрни бўшаб қолган депутат ўрнига Ўзбекистон Республикаси халқ депутати сайлови 1993 йил 8 май, шанба кунига тайинлансин.

Марказий сайлов комиссияси раиси **Қ. АҲМЕДОВ.**

Марказий сайлов комиссияси котиби **М. МАМАТАЗИЗОВ.**

Тошкент шаҳри,
1993 йил, 5 апрель.

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ХАЛҚ ДЕПУТАТЛАРИ САЙЛОВИНИ ЎТКАЗУВЧИ МАРКАЗИЙ САЙЛОВ КОМИССИЯСИНИНГ ҚАРОРИ

ХОРАЗМ ВИЛОЯТИ 459-КОРОМОН САЙЛОВ ОКРУГИДАН ДЕПУТАТЛИККА САЙЛАНГАН О. ПОЛВОНОВНИ ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ХАЛҚ ДЕПУТАТЛИГИДАН ЧАҚИРИБ ОЛИШ ТЎҒРИСИДА ОВОЗ БЕРИШ КУНИНИ БЕЛГИЛАШ ҲАҚИДА

Ўзбекистон Республикаси халқ депутатлари сайловини ўтказувчи Марказий сайлов комиссияси **қарор қилади:**

«Ўзбекистон Республикасида халқ депутатини чақириб олиш тартиби тўғрисида»ги Қонуннинг 5-моддасига биноан Хоразм вилояти 459-Коромон сайлов округидан депутатликка сайланган О. Полвоновни Ўзбекистон Республикаси халқ депутатлигидан чақириб олиш тўғрисида овоз бериш 1993 йил 8 май, шанба кунига белгилансин.

Марказий сайлов комиссияси Раиси **Қ. АҲМЕДОВ.**

Марказий сайлов комиссияси котиби **М. МАМАТАЗИЗОВ.**

Тошкент шаҳри,
1993 йил, 5 апрель.

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ХАЛҚ ДЕПУТАТЛАРИ САЙЛОВИНИ ЎТКАЗУВЧИ МАРКАЗИЙ САЙЛОВ КОМИССИЯСИНИНГ ҚАРОРИ

ФАРҒОНА ВИЛОЯТИ 436-ТОШЛОҚ САЙЛОВ ОКРУГИ БЎЙИЧА ЎРНИ БЎШАБ ҚОЛГАН ДЕПУТАТ ЎРНИГА ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ХАЛҚ ДЕПУТАТИ САЙЛОВИНИ ТАЙИНЛАШ ТЎҒРИСИДА

Ўзбекистон Республикаси халқ депутатлари сайловини ўтказувчи Марказий сайлов комиссияси **қарор қилади:**

«Ўзбекистон Республикаси халқ депутатлари сайлови ҳақида»ги Ўзбекистон Республикаси Қонунининг 21 ва 54-моддаларига мувофиқ Фарғона вилояти 436-Тошлоқ сайлов округи бўйича ўрни бўшаб қолган депутат ўрнига Ўзбекистон Республикаси халқ депутати сайлови 1993 йил 8 май, шанба кунига тайинлансин.

Марказий сайлов комиссияси раиси **Қ. АҲМЕДОВ.**

Марказий сайлов комиссияси котиби **М. МАМАТАЗИЗОВ.**

Тошкент шаҳри,
1993 йил, 5 апрель.

● *Мустақиллик сўқмоқларида*

ОҚИЛНИНГ ЙЎЛИ ОЙДИН

Худо неъматларин олийси идрок.
Абулқосим ФИРДАВСИЙ.

Ўтган йилнинг февраль ойини кўз олдингизга келтиринг. Жаҳон Ўзбекистонни диққат билан кузатарди. Мустақилликка эришган давлат қайси йўлдан борар экан? Бирлашган Миллатлар Ташкилотига қабул қилиш масаласи кўрилаётган бир пайтда бу саволга жавоб кўпчиликни қизиқтирарди. Бироқ собиқ «Марказ»да чиқиб турган айрим оммавий ахборот воситалари Президентимиз 1991 йил декабрь ойида Туркияга биринчи расмий ташриф билан бориб келганидан кейиноқ «фолбинликларини» бошлаб юборишганди. Улар империяча фикрлаш ғояларига содиқ қолиб, иғвогарона ғаразли мақсад кўзланган хулосаларни ўртага ташладилар. Яъни, Ўрта Осиёнинг, хусусан, «Ўзбекистоннинг Туркия билан яқинлашувидан гўё Хитой ташвишга тушиб қолганмиш, Ҳиндистон хавфсизлик чорасини кўришга мажбурмиш, яна бу яқинлашув Эрон билан Покистонга хуш ёқмаётганмиш...»

Агар эсингизда бўлса, ўтган йил бошида Москвада чиқадиган баъзи газеталарда Ўрта Осиёдаги давлатлардан бири Эронга ва бошқа мусулмон мамлакатларга уран ҳамда ядро қуроли технологиясини сотганлиги ҳақида бўхтон хабарлар босилганди. Ёзувчи-режиссёр Станислав Говорухин эса «Останкино» студиясида пайдо бўлиб, дабдурустдан шундай деди: «Бизнинг катта бойлигимиз — космодромни қозоқлар раҳбари Нурсултон Назарбоев тортиб оляпти. Ўрта Осиёнинг ислом республикаларига, умуман, Ўрта осиёлик мусулмонларга космодромни ҳам, ядро қуролини ҳам бериб бўлмайди». Ақлга сиғмайдиган бу даражадаги шов-шувнинг сабаби аниқ: БМТ аъзолигига қабул қилиниши кутилаётган Ўрта Осиё давлатларига нисбатан шубҳа туғдириш эди. Ваҳоланки, Осиё минтақасидаги иккита буюк давлат — Хитой билан Ҳиндистонда ҳокимиятни халқаро муносабатларда «фолбин» журналистлардан кўра яхшироқ идрок қиладиган сиёсий кучлар бошқаряпти. Президентимиз Ўзбекистон — Туркия ҳамкорлигини Ўзбекистон — Эрон ёки Ўзбекистон — Покистон ҳамкорлигига қарама-қарши қўймоқчи бўлган иғвогарларга ҳам ўз вақтида зарба берди.

Шубҳасиз, сиёсат — ўта нозик фалсафий санъат. Бирлашган Миллатлар Ташкилотига, бошқа нуфузли халқаро ташкилотларга аъзо бўлган Ўзбекистон сиёсатда ва халқаро муносабатларда ўзи танлаган йўлдан шаҳдам одим ташлаб, барча шубҳаю гумонларга ўрин қолдирмади. Бу борада Президентимизнинг Хитойга расмий ташрифи айни муддао бўлди. У ерда Ислом Каримовга қандай иззат-икром кўрсатилганини «ойнаи жаҳон»да кўрдик ва ҳар иккала давлат манфаатларига хизмат қиладиган қандай шартномалар имзоланганидан хабаримиз бор. Хитой туркий халқлар яқинлашувидан ташвишланаётгани ҳақидаги гап-сўзлар иғводан бошқа нарса эмас. Аксинча, Хитой Халқ Республикаси раиси Ян Шан Куннинг мустақиллигимизнинг бир йиллиги муносабати билан Ислом Каримовга йўллаган табригида шундай дейилади: «Хитой халқи билан ўзбек халқи ўртасидаги дўстлик томирлари қадим ўтмишга бориб тақалади. Ўзбекистон Республикаси мустақилликка эришгандан сўнг Хитой билан Ўзбекистон ўртасидаги муносабатлар янги ривожланиш босқичига кўтарилди, бу эса иккала мамлакатимиз халқларининг эзгу орзу-умидларига ва туб манфаатларига мос бўлиб тушади».

Баъзи ғаламислар «башорат» қилганидек, на Эрон, на Покистон, на Саудия Арабистони ва на Туркия мустақил Ўзбекистонга бир томонлама таъсир доирасини кучайтириш орқали сиёсий жиловни ўз қўлига олгани йўқ. Ўзбекистоннинг жилови ўзининг измида. Бу жилов ўзбекни турку тожик, урду-ю пуштун, арабу эроний, корейсу япон, ҳинди-ю хитой билан биродарлаштиришга, улар ўртасида борди-келди ва савдо-сотиқни ривожлантиришга, дўстлик ришталарини боғлашга хизмат қилмоқда. Президент Ислом Каримовнинг кейинги бир йилда Хитой, Саудия Арабистони, Жанубий Корея, Малайзия, Индонезия, Покистон, Эрон, Миср мамлакатларига қилган расмий ташрифларидан ҳамда бир қатор Осиё давлатларининг раҳбар доиралари билан Тошкентда олиб борган музокараларидан кўзланган мақсад ҳам шу. Эндигина ўз мустақиллигини тиклашга астойдил киришган Ўзбекистоннинг ташқи сиёсати ҳақида ғаразли башоратлар қилувчи оммавий ахборот воситалари носоғлом сиёсий кучларнинг буюртмаларини бажараётганликлари ҳаммага аён. Афсуски, кейинги йиллардаги кузатишлар шуни кўрсатдики, бундай кучларга ўзларини демократлар деб атовчи арбоблар раҳбарлик қилишмоқда.

Шу ўринда бир ҳақиқатни айтиб ўтиш керак. Егор Яковлев деган «ашаддий» демократ «Останкино» телекомпаниясига бир йилдан кўпроқ раҳбарлик қилди. Ана шу даврда «Останкино» ўзининг ҳозиржавоб «Янгиликлар»и орқали узоқ Африкадаги ёки Лотин Америкасидаги қайсидир давлатнинг қандайдир вазири ёки сиёсий арбоби қаерга бориб нима деганидан бизни яхши хабардор қилиб, кўрсатиб турди, бироқ мустақил давлатлар ҳамдўстлигига аъзо бўлган Ўзбекистон Республикаси раҳбарларининг хорижга ташрифлари ҳақида кўпинча лом-мим демади ёки бир оғиз сўз билан кифояланиб қўя қолди. Баъзи журналистлар Ўзбекистон ҳақида нохуш хабар бўлса, негадир, яйраб сайрашади. Ҳайрон қоласан киши.

«Останкино» ҳақида гап борар экан, ҳозир «Янгиликлар»да аввалгидек бир ёқламаликка йўл қўйиляпти деб бўлмайди. Бироқ тарки одат амри маҳол деганларидек, баъзан МДҲга аъзо бўлган давлатларга турлича муносабат сезилиб қоляпти. Масалан, Швейцариянинг Давос шаҳрида шу йил 28 январдан 1 февралга қадар бўлиб ўтган жаҳон иқтисодий анжуманини эслайлик. Мен «Янгиликлар»ни иложи борича мунтазам кузатиб бордим. Беш кун ва анжуман тугаганидан кейин яна икки кун МДҲга аъзо бўлган давлатлар раҳбарларининг қаерда бўлишгани, ким билан учрашишгани, нима дейишгани ҳақида, мунтазам хабарлар бериб турилди. Бироқ Ўзбекистон вакиллари, хусусан Ислом Каримов ҳақида ҳеч қандай маълумот эшитмадик. Ўзбекистонга бошқача кўз билан қарашнинг боиси нима? Ниҳоят, яна бир эътироз: расмий учрашувларни луқмасиз бериш мумкинми? Гап шундаки, Ислом Каримов Давосдан қайтганидан кейин Эрон Ислом Жумҳурияти ташқи ишлар вазири Али Акбар Вилоятийни қабул қилди. «Янгликлар»да бу қабул кўрсатилар экан, ташрифга изоҳ бериб, «Али Акбар Вилоятийнинг бу визитдан кўзлаган мақсади ягона Оллоҳга маълум» деди. Нима, бу «Останкинонча» қитмирликми?

Мана бир ярим йилдирки, Ўзбекистон раҳбариятининг ташқи сиёсатда ва халқаро муносабатларда тутган йўлини диққат билан кузатиб, ҳар биримиз ўз фикрлаш доирамизда таҳлил қилиб боряпмиз. Менинг назаримда, давлатимизнинг бу борадаги ҳар бир хатти-ҳаракатида мўътадиллик, босиқлик, мулоҳазалилик, узоқни кўра билишлик сезилиб турибди. Шубҳасиз, Ўзбекистоннинг хориждаги давлатлар билан ҳар қандай алоқасини луқмалар билан шарҳлайдиганлар хато қилишимизни кутишади. Бироқ ҳозирча улар бундай «совға»га эга бўлишгани йўқ. Бироқ қўшни давлатлардан бирининг раҳбари Исроилда бўлганида сиёсатда қалтис қадам қўйган шекилли, «Правда» яйраб шарҳлаганидан хабаримиз бор. Ҳа, хатоларинг керак уларга. Ташқи сиёсатдаги тўғри ва оқилона йўлимизни яйраб шарҳлаша олмайди улар.

Ўзлигимизни англашда бизни ғафлат уйқуси босмаслиги керак. Ҳаёлимизни фақатгина иқтисодий қийинчиликлар чулғаб олмай, аксинча, мустақил давлатимизнинг ташқи сиёсат ва халқаро муносабатлар бобида қўйган ҳар бир ижобий қадамидан фахрланишни ҳам билайлик. Кечагина матбуотда йўлларни асфальтлаш, корхоналардаги дастгоҳларни бошқариш, нурхоналарни ҳаракатга келтириш, биноларга сайқал бериш, ҳатто яҳудийлар кетса этикдўзлик қилиш қўлидан келмайди, деб камситилган ўзбек бугунги кунда дунё кезиб, жаҳон ҳамжамиятининг тенг ҳуқуқли аъзоси сифатида сиёсат бобида оқилона идрок этаётган экан, Парвардигорнинг бу олий неъматидан, ўзбек халқига кўрсатилган мурувватидан фахрланмаслик мумкин эмас.

Ўзбекистон Республикасининг давлат мустақиллиги эълон қилган ўн иккинчи чақириқ Ўзбекистон Олий Кенгашининг навбатдан ташқари олтинчи сессиясида Президентимиз Ислом Каримов шундай деганди: «Бизнинг ўз мақсадимиз ва ўз йўлимиз бор. Бу йўл халқларимиз манфаатига мос йўлдир ва биз унга, нима бўлмасин, қатъий амал қиламиз». Бир ярим йилдирки, мустақил Ўзбекистон давлати ички сиёсатда бўлгани каби ташқи сиёсатда ҳам халқимиз манфаатига хизмат қиладиган ана шу ойдин йўлдан дадил одим ташлаяпти.

Иброҳим НОРМАТОВ,
Ўзбекистон радиоси бош директорининг ўринбосари.

ЭГРИ МЎРИНИНГ ТУТУНИ

(Фельетон)

Даврида айшини қилиб, кайфу сафони хуш кўрган «десантчи»лар ўз юртларига қўша-қўша енгил машиналар билан қайтишди — қарсак чалиб қолавердик. Кимларнингдир насибаси эвазига қўни-қўнжиларини молу дунёга тўлдиришди — томошабин бўлиб туравердик. Биз ўтиб кетган гапларни яна эсга олишимизнинг сабаби бор. Эндиликда юмшоқ ўриндиқ учун ҳар нарсага тайёр турувчи лаганбардорлар яна нима қилишаяпти, денг!! Совуқ сувга қўл уришга эринадиган собиқ «десантчи»ларга ўз юртларида бошпана қуриб беришаяпти.

Муқаддам Андижон вилояти ижроия қўмитаси раисининг ўринбосари бўлиб ишлаган Вячеслав Бабенко ўз юртига кетадиган бўлди-ю, ошиғи олчи тушди. Нега дейсизми? Собиқ ижроқўм ўринбосари «ақлли» эди-да. Москва вилоятида уй-жой қилиб бериш учун москваликларга эмас, андижонликларга буюртма берди. «Ўзсталльконструкция» трестининг Андижондаги «Промэнергомонтаж» бошқармаси раҳбари Ерин шляпасини олиб ўйлаб кўрса ёмон эмас. Ҳаммаси хамирдан қил суғургандек битиши мумкин. Унинг ўзи ҳам ўғли ва қизи, умуман оиласи учун коттеж қуришга киришди.

Ерин ташлаган эгри қадам, бошқармадаги талон-торожликлар ишчилар ғазабини уйғотди, юқорига шикоят қилдилар. Қарға-қарғанинг кўзини чўқирмиди? Трест тафтишчиси Н. Масюк бошқармага келиб, унинг 2 йиллик молиявий ҳужжатларини кўтарди-ю... икки ўртада нима гап бўлганлиги қоронғу. Аммо ишчилар ер депсиниб қолаверишди.

Бошқарманинг элакдан ўтган фаолиятига назар ташласангиз, ғазабингиз қайнайди. Қуюшқонга сиғмайдиган сахийликлар, халқнинг моддий бойликлари ҳисобига қилинган ҳотамтойликлар дилингизни хуфтон қилади.

Нима кўп, баҳона кўп. Республика ҳудудида етарли ҳажмда қурилиш-монтаж ишлари йўқлиги важ қилинди-ю, бошқарма республика Махсус монтаж-қурилиш вазирлигининг рухсатини олиб, кўрсатмага биноан «ПЭМ» бошқармаси 1991—92 йилларда республикамиз ҳудудидан ташқарида 6 та, Андижонда 4 та, Фарғонада 1 та хўжалик ҳисобидаги бўлимларни тузиб, жойлардаги банкларда жорий ҳисобларини очди. Хўш, нима бўпти, дерсиз. Ҳамма гап шунда-да. Ўрганган кўнгил экан, эгри мўридан эгри тутун кўтарила бошлади.

Ўта камёб ҳисобланган 20 та юк кўтарувчи машина ва механизмлар республикамиздан ташқарига чиқарилиб юборилди. Шундан бошқарма баланс қийматига эга бўлмаган 8 тасига ҳеч қандай фармойиш берилмасдан жўнатилди. Айрим техникаларни сув текинга пулланганлигига тоқат қилиб бўлмайди. Қолаверса, ёнилғи ўзимиз учун сув билан ҳаводек зарур бўлиб турган кезда олисдагиларни ҳам ана шундай тақчил маҳсулот билан таъминлаб туришни қандай баҳолаш керак? Бошлиқнинг бир оғиз кўрсатмаси билан Жалолободда ишлаётган «Газ—53» автомашинаси Украинанинг Мариополь шаҳрига йўл олди. «Ҳой барака топгурлар, шартномани бузишга ҳеч кимнинг ҳаққи йўқ, қолаверса, мушук текинга офтобга чиқадими», дегувчи мард топилмади. Аксинча, қўл-қўлни танийди деганларидек, И. Ерин бўлим бошлиғи билан тил бириктирди. Ўтган йили қирғиз биродарларимиз ҳузурида 9 та юк кўтарувчи техника ишлаётган бўлса-да, бўлим бошқармага бирор тийин ҳам тўламади. Ҳолбуки, шартномага асосан 2,93 миллион сўм тўлаши керак эди. Бу ёғини сўрасангиз, шу бўлим томонидан 794 минг сўмга сотиб олинган «Москвич», «Нива» автомашиналари, «К—701а» трактори «ПЭМ» бошқармаси балансига киритилмаганлиги таажжубланарли.

Бармоқнинг бештаси ҳеч қачон бир хил бўлмайди, деганларидек, бошлиққа Жалолободдаги қурувчилар маъқул келиб қолганми ёки коса тагида ним коса борми, қурилиш материалларидан «Кисловодск» модулини ўзга вазирликларга 3 миллион сўмдан сотган ҳолда уларга 112 минг сўмдан берар ёки 1 тоннаси 55 минг сўм турадиган қиррали тунукаларни 2 минг сўмдан енг учида узатишармиди? Ахир буларнинг ҳаммаси юртимизнинг қимматбаҳо бойлиги эканлигини сув бошида турганлар англаб етишмасмикин...

Шунингдек, ўтган йилнинг ёзида Бишкекда бошқарманинг пророблик бўлинмаси тугатилиб, «МКА — 10» маркали автокран йўқолиб қолган. Ва энг қизиғи шу пайтгача манаман деган изқуварлар ҳам унинг дарагини топа олишмаётир.

«Оғзига кучи етмаганлар» машинанинг йўқолишини шов-шув қилиб юборгач, бошқармадагилар ўйланиб қолишди. Шундан сўнг сиҳ ҳам куймасин, кабоб ҳам қабилида иш тутишиб «КамАЗ» қурилиш» ассоциациясининг «ДАГА» фирмасидан ўтган йилнинг сентябрь ойида 2 та «КамАЗ — 5320» юк машинасини 2,73 миллион сўмга сотиб олишди. Машиналар В. Тешабоев номига расмийлаштирилди-да, орадан бир ой ўтгач, Подольск (Москва вилояти), Кировск (Қрим) шаҳарларидаги бўлимдагиларга 135 минг сўмдан берилди. «Устамон»лар машиналарни Ўзбекистон Давлат автоназорати органларидан рўйхатдан ўтказмаслик учун Подольск шаҳри бўлими бошлиғи В. Тешабоев, Кировск шаҳар бўлими бошлиғи Р. Эннаковга жойлардаги ДАН хизматчилари томонидан расмийлаштириш ҳақида сохта буйруқ бердилар. Шунинг учун ҳам машиналарнинг на ҳаракатлантирувчи механизми, на шоссе номерлари қайд этилди...

Гапнинг пўсткалласини айтадиган бўлсак, «Промэнергомонтаж» Андижон бошқармасидаги машина-механизмларни талон-торож қилиш, молиявий бошбошдоқлик авжига чиққандан чиқиб, ўтган йили Нефгорскка жўнатилган «КамАЗ», «Смориопольга», юборилган «УАЗ—3303» автомашиналари, яна 8 та машина-механизмнинг асосий воситалар рўйхатига киритилмаганлигини қандай изоҳлаш керак? Бунинг устига молиявий аҳвол ҳам тоқат қилиб бўлмайдиган даражада. Бошқарма вилоят саноат-қурилиш банкида ўз жорий ҳисобига эга ва ундан 5 млн. сўм қарз олган бўлишига қарамай «Ўзинбанк»нинг Андижон филиалидан 4,12 млн сўм олган ва унинг 1 миллион сўмини республикадан ташқарига чиқариб юборган. Ваҳоланки, саноат-қурилиш банкидан вазирликлараро ҳисоб учун 4,047 млн. сўм олганлиги ҳанузгача жумбоқ бўлиб қолмоқда.

Хўш, бошқарма бошлиғи И. Ерин кимнинг эркаси? Эътибор берган бўлсангиз, трест тафтишчиси Н. Мосюк унинг қилмишларини оқлаб кетгани етмаганидай, махсус монтаж қурилиш вазирининг муовини В. Цуцкарёв бўлса бошқарма фаолиятини ўрганиб, ҳеч қандай хато топа олмади. Мабодо, давлат назоратининг Андижон вилояти бошқармаси инспектори Ҳ. Усмонов етакчилигидаги азаматлар эркатойнинг ҳақиқий башарасини очиб ташламаганда, ёпиқлик қозон ёпиқлигича қолаверар эди-ю, аммо шунда ҳам гаштнинг қолипдан кўчиши қийин кечмоқда. Вазир ўринбосари имзо чеккан маълумотномада «Промэнергомонтаж» Андижон бошқармаси республика ташқарисига моддий бойликларни Республика Вазирлар маҳкамаси фармойишига асосан олиб чиқиб кетмаган, балки Вазирлар маҳкамаси раисининг собиқ ўринбосари П. Нўъмонов кўрсатмасига биноан олиб чиқиб кетган, деб кўрсатилган. Ваҳоланки, бундай кўрсатманинг асоси — шартнома эса Вазирлар маҳкамасида умуман бўлмаган ва бундай шартнома вазирликнинг ўзида ҳам йўқ. Юлдузни бенарвон урмоқчи бўлган устамонлар — Ерин ва унинг ҳомийлари эса қандай қилиб ойни этак билан ёпмоқчи бўлганлигини энди сиз ҳам тушунгандирсиз...

Азим СУЮНОВ,
Фозилжон ШОДМОНАЛИЕВ,
«Халқ сўзи» мухбирлари.

• *Маънавият кўзгуси*

РАҲБАРИНГИЗ ДИЛДАН СУҲБАТЛАШАДИМИ?

Мустақил давлатимизнинг янги иқтисодий шароитга ўтиши республика раҳбарлари ва ишбилармонларидан янгича ишларни, янгича фикрлашни, беҳуда бақириб-чақириб, бўйсунувчиларни ҳақоратлаш, манмансираш усулидан илмий раҳбарликка ўтишни, бошқаришда иқтисодий усул билан ижтимоий психологик бошқариш усулининг уйғунлашувини тақозо этади.

Агар раҳбар ёки ишбилармон ўз устида ишлашдан тўхтаса ёки хоҳламаса, унда у музокара ё суҳбатдан ўзидан ақллироқ ҳамсуҳбатига бақиришдан бошқа чораси қолмайди. Ҳиндларда шундай ҳикмат бор: «Дўмбирадан кучли товуш чиқиши, унинг ичи бўшлигидандир». Ўзини севган ва республика иқтисодиётини кўтаришга бел боғлаган ҳар бир раҳбар, ҳар бир ишбилармон дунёда сиёсий ва иқтисодий беқарорлик ҳукм сурган бу даврда ҳар дамгидан кўпроқ ўрганмоғи ва етарли ахборотга эга бўлмоғи лозимдир. Етарли ахборот билан таъминланиш ва суҳбатдошига фикрини тушунарли қилиб етказиш ва бу орқали кўзлаган мақсадига етишиш, амалий суҳбат ва музокара олиб бориш — бу санъатдир.

Агар биз билган нарсаларимизнинг чеклилиги, билмаган нарсаларимизнинг чексизлигини ҳисобга олсак, ўрганишимиз, инсоний етукликка бўлган интилишимиз бешикдан тобутгача бўлмоғи лозимдир. Бу ҳақда бир араб қозисининг қуйидаги ҳикояси ўринлидир: «Абу Райҳон Берунийнинг оғир касаллигини эшитиб, уни кўргани келдим. Салом-аликдан кейин Беруний: — Қози жаноблари, меросни тақсимлаш юзасидан бир рисола ёзган эмишсиз, шуни қисқача айтиб берсангиз, — дедилар. Мен беморнинг оғир аҳволини ҳисобга олиб, балки кераксиздир деб ўйлаб, сал тузалинг, мен бу ҳақда бафуржа гаплашиб, маслаҳатингизни олмоқчиман дедим. Шунда Беруний:— Эй қози, ахир бу дунёдан билмай ўлиб кетгандан кўра, билиб ўлган яхши эмасми? —дедилар. Менинг рисола мазмунини айтиб беришдан бошқа иложим қолмади. Хайрлашиб, унча узоққа кетмаган ҳам эдимки, йиғи товуши эшитилди. Мен орқамга қайтдим...»

Агар шарқшунос рус олимларини бобомиз Абу Райҳон Беруний ҳақидаги— Берунийнинг шуғулланган ва йирик асарлар яратган фанларини санашдан кўра, асар яратмаган фанларини санаш осондир, деган иборасини назарга олсак, буюк бобомизнинг қанчалик комусий билим соҳиби бўлса-да, билишга шунчалик чанқоқлигини кўрамиз.

Режали мутаносиб ривожланиш даврларида, давлат режа комитети ҳар бир корхона, ҳар бир фуқаронинг ишлаши ва яшашини таъминлаш учун ҳар бир соҳани режалаштириб ва унинг бажарилишини назорат ҳам қилар эди. Эндиликда эса ҳар бир корхона раҳбари, ҳар бир ишбилармон бу соҳада ўзи мустақил равишда, корхонанинг ривожланишини ва ишчиларнинг ижтимоий таъминланганлигини тўла ҳисобга олиб ҳаракат қилишига тўғри келяпти. Бундай раҳбар ва ишбилармондан режани аниқ, илмий жиҳатдан асослаб амалга ошириши учун қуйидаги уч нарсага эга бўлмоқлиги талаб этилади:

— бенуқсон соғлиқ ва инсоний эркинлик;

— мақсад йўлида жасорат ва мўминликнинг уйғунлашуви;

— мунозара ва суҳбат олиб бориш санъатидир.

Тасаввур қилинг, сизга бенуқсон соғлиқ, инсоний эркинлик, ҳамда мақсад йўлида жасорат ва мўминликнинг уйғунлашуви бўлса-ю, аммо сиз жамоа ичида музокара олиб бориш ва суҳбат санъатидан бехабар бўлсангиз, сизнинг юксак мақсадларингиз иссиқ ва сувсизликдан қийналаётган саҳродаги йўловчига кўринган бир сароб бўлиб қолаверади. Демак, амалий мунозара ва суҳбатларни яхши олиб бориш тингловчингиз ҳамда ҳамсуҳбатингизда яхши таассурот қолдирса, кўзлаётган мақсадингизнинг тўла амалга ошишида муҳим роль ўйнайди.

Америка олимларининг тажрибаси шуни кўрсатадики, амалий суҳбат ва мунозара олиб бориш санъатига эга бўлган раҳбарлар корхонасида меҳнат унумдорлиги 20 фоизга ошар экан. Ахир сиз озми-кўпми ишбилармонлик билан шуғулланаётганлигингиз учун бу санъатни ўрганиш қанчалик кераклилигини изоҳлашнинг ҳожати бўлмаса керак. Ахир сизнинг ҳар куни кўплаб ўз одамларингиз, ҳамкасбларингиз ва хорижий давлатлар раҳбарлари ва ишбилармонлари билан у ёки бу масала юзасидан суҳбат қуришга, мунозара олиб боришингизга тўғри келади. Бу санъатда маълум билимга эга эмаслигингиз оқибатида йўл қўйган камчилигингиз ўзингизга, ҳамда ҳамкасбингизни қанчалик ноқулай аҳволга солиб қўйишини кўз олдингизга келтиринг. Сизни амалий суҳбатлар ва музокара олиб бориш санъатидан хабардор бўлишингиз эса:

— суҳбатда ўзингизни эркин ҳис қилишингизни;

— суҳбатдошни ҳар қандай ҳолда ҳам ҳурмат қилишни;

— суҳбат мавзусига монанд ахборотларни тўплаш ва ўз ўрнида ишлатиш:

— ва ниҳоят кўзланган мақсадга эришиш ва суҳбатдошда яхши таассурот қолишини таъминлайди.

Суҳбатдошда яхши таассурот қолдириш эса бу кейинги суҳбат ва музокаралар олиб боришга тайёрланган заминдир. Сиз суҳбатда мақсадга эришсангиз-у, аммо суҳбатдошингизда яхши таассурот қолмаса, бу эл орасида обрўйингизнинг емирилишидир.

Шундай ҳикоя қилишади: Нил дарёсида сув кўпайиб, дарё лабида экилган пахталарни оқизиб кетди. Вилоят оқсоқоллари келишиб бу воқеани айтиб, бирон ёрдам ёки маслаҳат олиш илинжида ҳоким қароргоҳига келишди. Ҳоким улардан нима мақсад билан келганликларини сўради. Оқсоқоллар арзларини изҳор қилдилар. Шунда ҳоким «Эй оқсоқоллар, наҳотки жун экиш ақлингизга келмади, жун экиш лозим эди»,— дейди. Бу мантиқсиз маслаҳатдан таажжубланган оқсоқоллар бир-бирларига маъноли қарашиб олишгач, таъзим қилиб чиқиб кетдилар.

Ушбу ривоятда ҳокимнинг суҳбат мавзусига доир билим ва ахборотга эга эмаслиги, вазиятдан келиб чиқиб, мантиқан фикрлолмаслиги ва атрофдагилар фикрини эшитмай суҳбатга якун ясаш оқибатида, омма орасида обрўсизланиши ҳикоя қилинади. Демак, юқорида келтирилган мисоллардан кўриниб турибдики, бозор иқтисодиётига ўтаётган даврда ва ундан кейин, республика иқтисодиётини кўтаришга сидқидилдан ҳаракат қилаётган ҳар бир раҳбар, ҳар бир ишбилармон жамиятда тутган ўрнидан қатъий назар амалий суҳбат ва музокара олиб бориш санъатини билиши лозимдир. Тайёрланадиган кадрлар дастурида ва қайта тайёрланаётган раҳбарлар кун тартибида бу билимни назарий (лекция) амалий (мушоҳада) дарслари етарли миқдорда белгиланмоғи лозимдир. Чунки бу билим иқтисодиётни янги усулга йўналтиришда асосий мурватлардан биридир.

Абдусалом ТУРСУНОВ,
Республика Муҳандислар академиясининг академик-маслаҳатчиси, «Сардоба» ассоциациясининг президенти.

• *Қинғир ишнинг қийиғи*

ЭШАК ЎҒРИЛАРИ

Чироқчи туманидаги Ўймовут қишлоғи «ишчи» эшакларидан бир варакайига 8 таси йўқолди. Қишлоқдаги хонадонлар ўтин-чўпини, сувини ташиб бериб турган дастёрлардан ажралиб қолишди.

Эшакларни қидириш, суриштириш ишлари олиб борилганда уларни қўшни Яккабоғ районидаги Ғўржоб қишлоғида яшовчи К. Р., Н. М. ва Т. М. ўғирлагани аниқланди.

ГУМОН

Чироқчи шаҳар, Гагарин кўчасида истиқомат қилаётган фуқаро Ўктам Пардаевнинг уйидан туман матлубот жамияти омборхонасида ҳам топилмайдиган ноёб маҳсулотлар сақланаётганлиги аниқланди.

Унинг хонадонидан Хитой Халқ Жумҳуриятида тайёрланган 2560 шиша ароқ топилди. Тергов пайтида Ўктам Пардаев ушбу ароқларни Қозоғистон Республикасининг Панфилов шаҳрида номаълум шахсдан ҳар шишасини 400 сўмдан сотиб олганлигини айтди.

Милиция ходимларини ҳам, чироқчиликларни ҳам Ўктам Пардаевнинг шунча ароқни 4 минг километр узоқликдаги манзилдан қай тарзда олиб келганлиги қизиқтираяпти. Наҳотки, милиция, божхона постлари ходимлари томошабин бўлиб туришган бўлишса?!

Гумондорлардан бири — Шаҳрисабз шаҳар, Оқсарой кўчасида яшовчи Элмурод Аҳмедовнинг уйи ҳам тинтув қилинганида бир дона ҳанжар, 5 грамм миқдорида наша, 75 грамм қорадори, битта наган, битта ракета отадиган туппонча, 11 дона кўкнор бошоғи қўлга олинди. Унинг уйида «Фард-Гренада» маркали чет элда ишлаб чиқарилган енгил автомашина сақланаётганлиги ҳам аниқланди.

ХАЛТАДАН ФОРМА ЧИҚДИ

Қарши шаҳар ички ишлар бўлими ходимлари шубҳали шахсларни текшириб кўриш давомида Тожикистон Республикаси фуқароси, иш жойининг тайини йўқ Юнусжон Меликовнинг сафар халтасидан милиция майорининг янги погонли формаси чиқди.

Меҳмон фақат форма билан чекланмаган экан. Халтадан милиция майори Мамат Расулов номига берилган гувоҳнома, 74 грамм наша, 900 грамм кўкнор ҳам топилди.

Қарши давлат дорилфунуни талабаси Шерқобил Раҳимов халта кўтариб юрмаган бўлса ҳам сезгир милиция ходимларининг назарига тушди. Унинг чўнтагидан Тошкент давлат муаллимлар олийгоҳини битирганлик ҳақидаги икки дона диплом чиқди. Ушбу дипломларга муҳр босилганлиги, ҳеч кимнинг исм-фамилияси ёзилмаганлиги ҳам, бу ҳужжатларнинг катта пулга сотилиши мумкин эканлигини кўрсатмоқда.

МЕЪЁРГА ЭМАС, ЧЕТГА КЕТГАН ЧОЙ

Шаҳрисабз туман матлубот жамияти сотувчиси Абдужалил Пардаев ўз шериклари билан ҳужжат асосида Самарқанддаги чой қадоқлаш фабрикасидан 10 тонна чой олади ва... чайқовга чиқариб юборади.

Барча ғайриқонуний ҳаракатлар юзасидан тергов ҳаракатлари давом этаяпти.

П. ГАДОЕВ,
Ў. ҲАЙДАРОВ.

• *Ғазетхон таклифи*

«ЖОНЛИ МУЗЕЙ» ТИКЛАНСА...

ЎЗБЕКнинг елкасига истиқлол офтоби, кўкрагига мустақиллик шамоли тегди. Бой тарихий, маданий меросимиз, маънавий қадриятларимиз тикланаётганини ҳар куни ҳис этиб, ҳар қадамда кўриб турибмиз. Шундай одамлар борки, улар миллий анъаналаримиз топталган ўша машъум йилларда ҳам ҳеч нарсадан тап тортмай, келажак авлод учун ибрат бўлғулик из қолдиришга ҳаракат қилганлар.

Яқинда Арнасой райони ҳудудидаги Айдаркўл аталмиш кичик денгиз сари борарканман вужудимни беихтиёр шундай ўй-хаёллар чулғаб олди. Етмишинчи йилларнинг ўрталарида туя ўркачидек ястаниб ётган қум барханлари орасида боғдорчилик-узумчилик хўжалиги ташкил этилганди. Мирзачўлга келган хорижий сайёҳлар ҳадсиз саҳрода йўл босиб, бирдан жаннатмонанд боғлар қаршисидан чиқиб қолганларида ҳайратларини яширолмай, заҳматкаш ўзбекнинг қадоқ қўлларини олтинга қиёслашарди.

Жиззах обкомининг ўша даврдаги биринчи котиби Саид Тоиров «бу ерда ҳамма нарса бор: тоғлар ҳам, кўл ҳам, унумдор дашт ҳам, фақат меҳнат қилиш керак. Бу гўшани иккинчи Қримга айлантирса бўлади» деган эди катта бир йиғинда. Бу гапни ҳар ким ҳар хил тушунди. Биров уни «миллатчи» деса, бошқаси «энди тамом, ҳамма қримларини кўчириб келади» деб иғво қилди. Ким нима деса деб қолаверди, лекин Тоиров айтганини қилди. Мирзачўлнинг марказий қисмида инсон иродаси, заковати билан сермева боғлар, истироҳат масканлари бунёд этилди. Ўша йиллари Саид ака яна бир оламшумул фикрни ўртага ташлади.

— Чўл ўзлаштириш шу зайлда тезкорлик билан давом этаверса, ҳамма ерга пахта экаверсак, яқин ўн йил ичида чўлдан асар ҳам қолмайди. Келажак авлодларимиз чўлни аниқ тасаввур қилишлари учун саҳродан бир парчагина бўлса ҳам қолдириб, жонли бурчак ҳосил қилишимиз лозим, — деганди у.

Шундай бўлди ҳам. Тоировнинг таклифидан сўнг Тузконга бораверишда, боғларга туташ саҳродан ўн гектарча майдон ажратилиб «музей» ташкил этилди. Арнасой райкомига олдинма-кейин котиблик қилган Обиддин Сатторов, Аҳад Сойибназаровларнинг саъй-ҳаракатлари билан уни табиий ҳолича сақлаш чоралари кўрилди. Чор атрофи иҳоталаштирилди, хандақлар билан ўраб олинди. Бу ерда оқбош, туяқорин сингари чўл гиёҳлари, жингилзору саксовулзорлар, қум барханлари муҳофазага олинди. Бу ерга биринчи бор келганлар «Мирзачўл ўтмишда шундай бўлган эканда, наҳотки...» дея ёқа ушлашадиган бўлишди.

Афсуски, саксонинчи йиллар сўнгида ана шу жой пайҳон этилиб, ўрнига турар-жойлар қуриб ташланди. Биттагина тепалик ҳозир гўё «табиий музей»дан қолган қабрдек сўппайиб турибди. Ажабо, бир кам дунё деганларидай, бу замонда биров тузаркан, бошқаси бузаркан. Зеро, вилоятнинг, районнинг кейинги кўп раҳбарлари табиатга шундай ўгай муносабатда бўлганлари сир эмас. Чўлнинг бағри кенг эди, пахта экишга ҳам, уй қуришга ҳам ер етарли эдику! Фақат сайёҳлар учун эмас, ўз авлодларимиз учун ҳам бу гўшани асраб қолишимиз, уларда ўтмишга, табиатга муҳаббат, ота-боболари меҳнатига ҳурмат уйғотишимиз фарз эдику!

Ҳалиям кеч эмас. Айдаркўлга боришда Мирзачўлнинг ҳамон омоч тегмаган жойлари кўп. Шу ерларда «Табиий музей қайта тикланса, кўл бўйларида дам олиш масканлари қурилса зўр иш бўларди. Саёҳатга, балиқ овига келганлар йўл-йўлакай эллигинчи йиллардаги Мирзачўл қиёфасини ҳам томоша қилиб ўтардилар. Жуда бўлмаганда бу ишни Жиззах чўлида ҳам амалга оширса бўлади.

Нима қилиб бўлса ҳам, мустақил Ўзбекистоннинг келгуси авлодида чўллар тарихини ўрганаётганларида она юртга, аждодларга муҳаббат, фахрланиш, ҳавас туйғуларини уйғотиш учун ҳозир ҳаммамиз қайғуришимиз керак.

Ҳайитбой НАБИРАЕВ,
Жиззах вилояти.

ҚАШҚАДАРЁ ВИЛОЯТИ.

Ғузор туманидаги Мирзо Улуғбек давлат ширкат хўжалиги ҳудудидаги ташландиқ ерда қарор топган «Нишон» пахта маҳсулотларини қабул қилиш ва сақлаш базаси қошидаги ёрдамчи хўжаликнинг иш бошлаганига ҳам ярим йилдан ошди. Бу ёрдамчи хўжалик жамоаси қисқа вақт ичида чорвачиликнинг бир қатор соҳаларида муваффақиятли иш олиб боришмоқда. Шу вақтга келиб ёрдамчи хўжаликда бир ярим мингтача товуқ, 100 бош қўй, 35 бош қорамол боқилмоқда. Шулар ҳисобига кунига 500—550 дона тухум, 50 литр сут олиниб, базада ишлаётган ишчи ва хизматчиларга арзон баҳоларда сотилмоқда.

Шунингдек, яқинда ёрдамчи хўжалик ўз ҳисобига 1200 донагача жўжа очадиган инкубатор сотиб олди. Эндиликда товуқбоқарлар ортиқча дахмазадан ҳалос бўлишди. Жўжаларнинг керагидан ортиғини эса харидорларга сотишади.

Келгусида ёрдамчи хўжалик янада кенгайтирилиб, қуёнчилик, ғозчилик, асаларичилик соҳаларини ҳам ташкил этиш режаси ҳам йўқ эмас.

СУРАТДА: (чапдан) чорвадорлар Искандар Маҳмудов ва Хайрулло Абдураҳмонов.

Ш. ШАРОПОВ олган сурат.

• *Донишманд халқим*

СУМАЛАК—ДАРМОНДОРИ

Ўтмишга бир назар солсак, кўпчилик урф-одатлар инсон эҳтиёжларини қондириш мақсадида қабул қилинганига гувоҳ бўламиз. Халқимизнинг сумалак қайнатишининг айни баҳор фаслига тўғри келишида ҳам бир мантиқ бор.

Маълумки, баҳор фаслида кўпгина хасталикларнинг пайдо бўлиш сабаблари маҳсулотлардаги дармон ва қувват бўларлик фаол биологик моддалар камайиб кетиши билан боғлиқдир. Ўзбекистон олимларининг кузатувларидан шу нарса аён бўлмоқдаки, республикамизнинг кўпчилик аҳолиси (қишлоқ аҳолисининг 70, мактаб ўқувчиларини 90 фоизи) танасида баҳор фаслида полигиповитаминоз ҳолати, яъни бирданига бир неча хил витаминлар танқислиги содир бўлар экан.

Жаҳон олимлари тажрибаси ҳамда илм-фаннинг сўнгги ютуқларининг далолат беришича ҳозирги шароитда кишиларнинг витаминлар ва бошқа биологик моддаларга бўлган эҳтиёжларини озиқ-овқат маҳсулотларининг истеъмол миқдорини ошириш йўли билан қондириб бўлмайди. Бунинг бир неча қонуний сабаблари мавжуд. Биринчидан, инсоннинг кундалик қувват эҳтиёжи пасайиши озиқ-овқат истеъмол қилиш меъёрига салбий таъсир кўрсатади. Ўз навбатида, кунлик витаминлар ва бошқа моддаларнинг истеъмол қилиш миқдорининг камайишига олиб келади. Иккинчидан, кейинги пайтларда одамлар асосан тозаланган (оқланган), консерваланган озиқ-овқат турларини кўпроқ танаввул қилишаётир. Ваҳоланки, бундай маҳсулотларнинг таркибида витамин ва бошқа биологик моддалар йўқ.

Баҳорий таом — сумалакнинг таркиби текшириб кўрилганда, унинг 100 мисқолида 8—9 фоиз оқсил, 19—22 фоиз липидлар, 22—30 фоиз карбон сувлари борлиги аниқланган. 50 мисқол сумалак катта ёшдаги кишининг витамин Е ҳамда холин моддасига бўлган бир кунлик эҳтиёжини, 200 мисқоли эса витаминларга бўлган талабини қондиради. Унинг таркибида гўшт ва сутга нисбатан 20 баравар, нонга нисбатан 10 баравар кўп витаминлар бор. Шунингдек, сумалакда бу маҳсулотларда учрамайдиган витаминлар ҳам кўпдир.

Сумалакдаги холин моддаси жигар тўқималарининг фаолиятини таъминлаб, ёғ кислоталари тўпланиб қолиши оқибатида пайдо бўладиган жигар циррози касаллигининг олдини олиш ва танадан заҳарли моддаларни чиқариб ташлашда фаол иштирок этади. Сумалакдан бошқа бирорта маҳсулотда холин моддаси бунчалик кўп учрамайди.

Сумалакни тайёрлаш ва тарқатишда тозалик талабларига ҳам алоҳида эътибор берилган. Ишлатиладиган масаллиқларда бактериялар пайдо бўлишининг олдини олиш мақсадида узоқ вақт қайнатилади. Тайёр таомни сузиб бериш эса тажрибали, катта ёшдаги аёлларга топширилади. Идиш-товоқларнинг саранжомлиги ва озодалигини кўпчилик кузатиб ўтиришади. Хулоса қилиб шуни айтиш керакки, агар халқимиз урф-одатлари етарли даражада ўрганилса, ҳозирги замон муаммоларининг анчасини ҳал этиш имкони туғилган бўлур эди.

А. ХУДОЙБЕРГАНОВ,
тиббиёт фанлари номзоди, доцент.

Жалол Абдул Жалил 1960 йил Самарқанд вилоятининг Тайлоқ туманида туғилган. «Камалак» нашриётида хизмат қилади. «Ҳорғин водий», «Ғам чўғининг япроғи» каби тўпламлар муаллифи.

МАНГУЛИК МУҲРИ БОР МЎЪЖИЗАЛАРДА

Пайғамбаримиз Муҳаммад Алайҳиссалом мўъжизалари мавзусида манзумалар

ВАҲИЙ КЕЛИШИ

Рамазонда бир ойдин саҳар
Тангри шундоқ қилди ирода—
Тушди кўкдан Номуси
Акбар[1],
Учрашдилар мулки Ҳирода.
Деди: Гумроҳ қолмишдур
башар,
Ниҳол экилайдурсан қоқ
чўлга.
Оллоҳ ҳукми —`Уқи!
Пайғамбар!
Одамларни бошла ҳақ йўлга!
Аршдан азиз бошингга энди
Муқаддас ишқ — муборак
давлат.
То қиёмат зиммангда энди
«Қум фаанзир!—иймонга
даъват.
. . . .
Титроқ босди, қўрқди
ўзидан,
Ҳадичага сўзлади ҳолин.
Зукко аёл унинг кўзида
Кўрди асрларнинг камолин.
Ибодат-ла кечди ҳар они
Тангри номи тушмай
тилидан.
Варақанинг[2] оқиз армони
Қутлуғ таянч эди дилида...
Не жафолар кўрмади Расул,
Ҳақорату масхара, таҳдид.
Аммо ҳар дам уқтиргани
шул —
Биру Борга ибодат — тавҳид.
Йиллар кечди. Ҳақ Расул
билан
Балқди мўъминин аро Каъба.
Учрашдилар Жаброил билан
Йигирма тўрт минг маротаба...
Юраклар пок, хулқ гўзал
бўлди,
Элни бахтга бошлади ирфон.
Минг шукрким, мукаммал
бўлди
Мўъжизалар онаси—Қуръон!

МЕЪРОЖ

Нурдан-да тез учаркан
Буроқ,
Бир-бир ортда қолар
осмонлар.
Қарши олар,
кутлар,
кузатар
Пайғамбарлар — солиҳ
инсонлар,
Билмас неча йиллик, асрлик
Йўл ўтганин сония сари.
Шарафлайди Расулуллоҳни
Байтул Маъмур[3]
фаришталари.
Кўнгли ойдек тўлди, қувонди
Тангри ишин кўрган чоғида
Жаброилнинг қутлуғ
макони —
«Сидратул мунтаҳо»[4] боғида!
Адаштирди ногоҳ ақлидан
Турфа оламларнинг
камоли —
То порлади Аршнинг
тахтида
Холиқи Акбарнинг жамоли!
Бир кечанинг бир қисми
кечмай,
Зарра чарчоқ сезмайин
танда
Энг юксакда жаннатни кўрди
Ва дўзахни буткул тубида...

ҚУВНАНГ, АҲЛИ МАДИНА

Қувнанг, аҳли Мадина!
Қувнанг, эй Бани Нажор![5]
Ўз ҳабибин ишонмиш
Сизнинг элга Биру Бор!
Фаришталар фалакдан
На саодат тўкди-я —
Жадъа[6] Абу Айюбнинг
Эшигида чўкди-я!
Келди қучоғингизга
Ислом нурин ичганлар —
Тангрининг ҳақ йўли деб
Бор-йўғидан кечганлар.
Қувнанг, аҳли Мадина!
Қувнанг, эй Бани Нажор!
Ишонмиш ўз ҳабибин
Сизнинг элга Биру Бор!
Кўҳна Ясриб узра бу —
Бахт қуёшин балқиши!
Муборак бўлсин сизга
Яратганнинг олқиши![7]

ЖОДУ

Зарвон қудуғининг тубида
Ўн бир бошли аждаҳо
ётар—
Расулуллоҳ эса хастадир,
Терга ботган қуйи совқотар.
Мунофиқлар Мадинада ҳам
Нур йўлини қилмоқчи
қамал.
Қутлуғ мижозига Расулнинг
Таъсир этди бу қора амал.
Руҳ ул-Қуддус[8] хабар
бердилар,
Покланди тез қудуқнинг ичи.
Аждаҳонинг ўн бир бошини
Кесди ўн бир оят[9] қиличи,
Ваҳий тушди: Мунофиқ
ўлдир —
Тилда иқрор, дилида—
инкор.
Ким бу азим гуноҳга
ботмиш,
Дўзахнинг энг тубида
хор-зор...

[1]. Ҳазрат Жаброилнинг лақаби
[2]. Ҳадича онамизнинг амакиси
[3]. Фаришталарнинг еттинчи осмондаги муқаддас ибодатгоҳи.
[4]. Саккизинчи осмонда Оллоҳ ўстирган муқаддас мевали дарахт.
[5]. Қабила номи. [6]. Пайғамбаримизнинг Мадинага миниб кирган туялари. [7]. Оллоҳ Қуръони каримда мадиналик саҳобаларни мақтаб махсус оят туширган.
[8]. Жаброил Алайҳиссалом.
[9]. «Ал-фалақ» ва «Ан-нос» суралари.

Республика колхозлараро шифохоналар қуриш ва бошқариш бирлашмасига қарашли «Гулшан» санаторийсида ҳар йили 3,5 мингдан зиёд киши дам олиб, саломатликларини тиклаб қайтишади. Барча қулайликларга эга бўлган дам олиш масканида ўз ишига уста, ширинсўз ходимлар доимо мижозлар хизматида.

СУРАТЛАРДА: 1. Соғлиқни сақлаш аълочиси, 1-тоифали жарроҳ Турсунали Муродиллаев дам олувчилар билан суҳбатда. 2. Уқаловчи Ҳафизахон Деҳқонова муолажа устида.

Тоҳиржон ҲАМРОҚУЛ олган суратлар.

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИНИНГ «СУҒУРТА ТЎҒРИСИДА»ГИ ҚОНУН ЛОЙИҲАСИ МУҲОКАМАДА

Лойиҳа ўз вақтида ишлаб чиқилган ва уни халқимиз учун зарур ҳужжат, деб ҳисоблаймиз. Чунки суғурта соҳасидаги муносабатларда кўплаб муаммоли масалалар юзага келмоқда. Масалан, ҳар хил суғурта ташкилотлари («Умид» «Ризико», «Автоваз» ва ҳоказолар) хизматини халқимиз ва маҳалламиз аҳли тушунолмаяпти.

Шу муносабат билан Қонун лойиҳаси юзасидан айрим фикр мулоҳазаларимизни ва таклифларимизни билдирмоқчимиз. Жумладан, 6-модда («мажбурий суғурта»)нинг учинчи бандидан «устун» сўзини чиқариб ташлаш лозим. Негаки, суғуртанинг мажбурий турларини суғурталанувчиларни турли-туман офатлардан ҳимоялашга тўлиқ кафолат бера оладиган энг ишончли давлат суғурта ташкилоти амалга ошириши керак ва шарт деб ҳисоблаймиз.

25-модда («Суғурта ташкилотларини рўйхатга олиш»)нинг 6-бандидаги «Рўйхатдан ўтмаган» сўзининг ўрнига «Рўйхатдан ўтган» сўзи бўлгани маъқул. Чунки рўйхатдан ўтиб, кейин солиқ идорасида рўйхатга олинади.

Ж. АЪЗАМОВ, ва бошқалар. (жами 34 имзо). Тошкент шаҳар, Юнусобод туманининг «Оқибат» маҳалласи.

НУР УСТИГА АЪЛО НУР БЎЛАРДИ

Ўзбекистон Республикасининг «Суғурта тўғрисида»ги Қонун лойиҳаси билан танишиб чиққандан сўнг шаҳримиздаги давлат суғурта маҳкамаси билан биргаликда Ангрен шаҳрида бўлиб ўтган табиий офатлар, фавқулодда ҳодисалар натижасида етказилган зарарларни қоплаш учун аҳоли орасида олиб борилган иш натижаларини ўрганиб чиққан ҳолда қонун лойиҳасининг 6-модда, 3-банди «Фақатгина давлат суғурта ташкилоти мажбурий ва ихтиёрий суғурта турларини ўтказиш ҳуқуқига эгадир» деб ўзгартирилса нур устига аъло нур бўларди. Чунки Ангрен шаҳрида бир қанча муддат суғуртанинг бир неча тури билан шуғуллангани ҳолда кейинчалик суғурта қопламасини тўлашга қурби етмаганлиги учун тарқатиб юборилган «Согдиана» номли кооператив суғурта ташкилотининг иш фаолияти билан танишман. Етарли маблағга эга бўлмаган, иш юритишга қурби етмайдиган ҳар хил суғурта муассасаларига фаолият юргизишга рухсат бериш қонун лойиҳасининг етарли такомиллаштирилмаганлигини кўрсатади. Суғурта фаолияти билан эса фақат етук дастур ва камида 100-200 миллион устав маблағи бўлган суғурта муассасалари шуғулланиши мумкин, деб ҳисоблайман.

С. ЮСУПАЛИЕВ, Ангрен шаҳар ҳокими, Ўзбекистон Республикаси халқ ноиби.

У ЁРДАМНИ ЯХШИ ЭСЛАЙМИЗ

...Ангрен аҳолиси Жигаристон қўрғонидаги табиий офат туфайли давлат томонидан берилган суғурта ёрдамини яхши эслайди. Лекин халққа фавқулодда ҳодиса натижасида етган зарарларини ҳар хил кооператив ва тижорат суғурта муассасалари тузган шартномалар бўйича ҳам қоплашга қурби етмайди, деб ҳисоблайман, чунки бу ташкилотлар фақат ўз манфаати йўлида давлат ташкилотларидан йирик маблағларни олиш асосида иш юритмоқда.

Шу сабабли Қонун лойиҳасининг 3-моддасига «Суғурта фаолияти билан устав фондида энг камида 150 млн. сўм маблағи бўлган суғурта ташкилотлари шуғулланиши шарт» деган банд киритилиши лозим.

Бундан ташқари 6-модданинг 3-бўлими «Фақат Ўзбекистон Давлат суғурта муассасаларигина мажбурий суғуртанинг барча турларини ўтказиш мумкин» деб ўзгартирилгани маъқул. Бунинг сабаби лойиҳада «кооператив ва тижорат ташкилотлари давлат мажбуриятлари учун жавобгар эмас» деб кўрсатилган. Мажбурий суғуртанинг барчаси эса давлат мажбурияти бўлиб ҳисобланади.

А. ҒОЙИБНАЗАРОВ, Янгиобод шаҳри.

• Депутат билан мулоқот

ТАБОБАТНИНГ ДАРДИ КЎП, ДАРМОНИ ҲАМ ОЗ ЭМАС

Хоразм—табиий ниижиқликлар марказидаги воҳа. Бир неча ўн йиллар муқаддам бошланган Орол аҳлокати эл сиҳатлигига таъсир кўрсатмоқда, табиати ва наботот оламига хуруж қилмоқда.

Дард чиндан ҳам элнинг кўз ўнгида. Бинобарин, уни минтақадаги элбоши ва йўлбошчилар, халқ депутатлари кенгашлари, соғлиқни сақлаш мутасаддилари, шифокорлар қандай ҳис этишаяпти? Муолажа, соғломлаштириш, хасталикларнинг олдини олиш тадбирлари уларнинг серқирра ҳаёти-ю, фаолиятида қандай ўрин тутади? Тиббиётнинг бугунги долзарб муаммолари, ечим ва режалари нималардан иборат?

Рўзномамиз мухбири, халқ депутатлари вилоят кенгаши соғлиқни сақлаш ижтимоий-таъминот, жисмоний тарбия ва спорт ишлари доимий комиссияси раиси, тиббиёт фанлари номзоди О. Юсупов билан ана шу хусусда суҳбатлашди.

— Отахон Шамсуддинович, вилоятда соғлиқни сақлаш ва экологик офатларга қарши курашнинг ҳозирги ҳолати ҳақида гапириб берсангиз.

— Кўраяпсизки, табиий-муаммолар кўпайиб бормоқда. Аксарият хасталиклар Оролнинг қуриши, шаҳару қишлоқлар, одамлар турмуши санитарияси ҳамда гигиенаси пастлиги оқибатида келиб чиқмоқда. Аммо истиқлол эпкинлари туфайли кўнгилга таскин берадиган ҳолларга ҳам дуч кела бошлаганимиз қалбимизда умидворлик туйғуларини уйғотмоқда. Буни офатга дучор бўлган минтақамизга Ўзбекистон раҳбарияти, шахсан Президент И. А. Каримовнинг жиддий ғамхўрликлари, вилоят раҳбариятининг амалий ишлари ифода этиб турибди.

Шу пайтгача тиббиётимиз муаммолари раҳбарларимиз иш дастуридан кўпам ўрин олавермасди. Ҳозир эса вилоят ҳокимияти бу масалага алоҳида эътибор бермоқда. Дастлабки натижалар кўриняпти. Чунончи, буйрак тошларини жарроҳлик усулисиз туширувчи СОНОЛИТ — 3000 аппарати Ўрта Осиёда биринчи бўлиб вилоят касалхонасида ишга туширилди. Шунингдек, бу ерда сунъий буйрак ва функционал ташхис қўйиш бўлимлари ишлаб турибди. Йирик кардиология маркази очилди. Лазер жарроҳлиги ва қонни тозалаш усули йўлга қўйилди. Урганч ва Дўстлик шаҳарларида, Боғот, Хонқа ва Ҳазорасп районларида йирик шифохона комплекслари фойдаланишга топширилди.

Сиҳат-саломатлик учун кураш вилоятда ҳамманинг иши бўлиб қолаётганига доир мисоллар анчагина. Аҳоли соғлиғини яхшилаш борасидаги тадбирлар бир неча йўналиш бўйича олиб борилаяпти. Ичимлик суви муаммосини ҳал этиш тадбирларининг энг муҳими. Ёшларнинг соғлом авлодини вужудга келтириш, яъни оналик ва болаликни фаол муҳофаза қилиш, кишилар турмушини яхшилаш йўли билан ялпи санитария маданиятини ошириш тадбирлари ҳам диққат марказида.

— Ўзингиз раҳбарлик қилаётган комиссиянинг бу борадаги ишларидан қониқиш ҳосил қиласизми?

— Ҳали ишимизни қониқарли ҳисоблай олмаймиз. Аммо, вилоят аҳли, юқори ташкилотлар, соғлиқни сақлаш муассасалари, шифокорлар эътиборини етилган масалаларга жалб этиш, жамоатчилик фикрини уйғотишда озми-кўпми улушимиз бор, деб ҳисоблайман. Тиббиёт ва экологияга оид муаммолар вилоят кенгашининг 1992 йилдан буёнги учта сессиясида асосий масала сифатида кун тартибига киритилгани бунинг далилидир. Вилоят ҳокимлиги, соғлиқни сақлаш ва ижтимоий таъминот маҳкамалари комиссиянинг хулоса ва қарорлари ижросини доимий назорат остига олганлар, тадбирлар ишлаб чиқилган. Раҳбарлар маҳкамалар, олдига қўйилган таклиф, талаблар ва пировардида қабул қилинган қарорлар одамлар сиҳат-саломатлигини яхшилаш, хасталикларнинг олдини олиш борасида катта ва дадил қадамлар ташланишига олиб келаяпти. Битта мисол, 1990 йилларгача бошқа тармоқлардан ортсагина тиббиёт учун маблағ ажратиш яъни қолдиқ принципига амал қилиш одат бўлиб келди. Ҳозир бу бесамара қоида иш тартибидан чиқариб ташланган. Соҳа ривожи учун сарфланаётган маблағ давлат ялпи жамғармасининг беш фоизига етди. Икки-уч йил муқаддам эса у тўрт фоиз атрофида эди. Яқин йиллар ичида бу миқдор янада кўпаяди. Ижронинг назорати ҳам диққат-эътиборимизда. Комиссиямизнинг бундай таклиф ва тавсиялари эл-юртга нафи тегадиган тадбир ва дастурларини ишлаб чиқиш ҳамда амалиётга татбиқ этиш учун инобатга олинаётгани биз депутатларни халқ ва ҳокимият атрофига янада маҳкам жипслаштирмоқда, халқ кенгашлари фаолиятига хайрихоҳлик туйғуларини вужудга келтирмоқда.

— Кейинги пайтларда тиббиётни қайта қуриш, унинг турли шаклларини вужудга келтириш борасида ҳар хил фикрлар айтилмоқда. Бундай мулоҳазалар хусусида сиз нима деган бўлардингиз? Таклиф-истакларингиз нимадан иборат?

— Суҳбатимиз бошида тилга олган факт ва далиллар хасталиклару офат оқибатларигина эмас, тиббиётнинг ўзи ҳам дармонга, мададга муҳтож эканлигини кўрсатади. У жиддий ўзгаришлар даврини кутиб яшамоқда. Жиддий қайта қуришгина уни дарддан халос этиши мумкин.

Ҳозир тиббиёт-таъминоти давлат қўлида. Аммо моддий бойликларнинг каттагина қисми энди давлат тасарруфида эмас. Мулкчиликнинг турли шакллари пайдо бўлди. Бу эса тиббиётнинг ҳам турли шакллари вужудга келишини тақазо этаяпти. Беҳуда сарфланаётган миллион, миллиардларнинг жиловини қўлга олиб, ҳаражатлар самарадорлигига йўл очмоқ зарур. Шу юзадан айрим таклифларни ўртага ташламоқчиман. Замон талаблари келажак табобати асосан уч хил шаклда ривожланмоғи зарурлигини кўрсатмоқда. Булар: давлат тасарруфидаги, суғурта ва хусусий тиббиёт муассасаларидир. Истак шуки, давлат, суғурта ва ташкилотлар қарамоғидаги даволаш, соғломлаштириш муассасалари хусусий ва хўжалик ҳисобида ишлайдиган шифохоналар билан бемалол рақобатлаша олсин.

Бизда хасталикларга нафи тегмаётган харажатлар оз эмас. Малакасиз тиббиёт ходими, ишлатилмай қолиб кетаётган қимматбаҳо табобат асбоб-анжомлари, нозарур иш ўринлари, бошқариш ва иш юритишнинг носодда ҳамда нокерак бўғинлари,— пул, сарфу харажатларнинг тузоғи, тушови.

Газетхонлар маъзур тутсинлар, мен айтиш осону, бажариш мумкин бўлмаган ишлардан гап очаётганим йўқ. Сўз амалда ўзини оқлаган тажрибалар ҳақида бораяпти. Ўзим ишлаётган вилоят клиник шифохонасининг айрим ишлари фикримга мисолдир. Бу ерда биз вилоятнинг турли корхона, хўжалик ва ташкилотлари билан шартнома асосида ишлашни йўлга қўйдик. Яъни, «Ноипгаз қурилиш» трести, «Ўрта Осиё газ йўналтириш-таъминот» ва «Хоразм транспорт» бирлашмалари каби кўплаб жамоаларга хизмат кўрсатувчи махсус даволаш хоналарини вужудга келтирдик. Эндиликда шифохона сарф-ҳаражатларнинг маълум қисмини ана шу жамоалар кўтармоқда. Моддий етишмовчиликлар шароитида яшаётганимизни назарда тутиб, шифохонамизда ётиб даволанмайдиган кишилар учун ҳақ тўланадиган табобат ва касалликларни аниқлаш хизматини йўлга қўйдик. Дори-дармонлар ишлаб чиқарувчи корхоналар билан тўғридан-тўғри алоқа боғлаб, биргина ўтган йилнинг ўзида салкам 1 миллион сўмлик ноёб шифо воситаларини сотиб олдик.

Тежамкорлик ва маблағ сарфини оқилона йўлга қўйишнинг бошқа қатор чора-тадбирлари ҳам бор. Чунончи, барча шифохоналарда хўжалик асосида ишлайдиган муолажа хоналари ва бўлимларини ташкил этиш, вилоят физиотерапия шифохонасини, вилоят фармация бирлашмасини, соғлиқни сақлаш бўлимининг автокорхонасини, шифокорни уйга таклиф этишнинг айрим ҳолатларини, халқ табобати бўйича хизмат кўрсатишни тўла хўжалик ҳисобига ўтказиш зарур. Бундан ташқари вилоятдаги учта тиббий билим юртининг биттасини, турган касалхоналарнинг ўта бесамара ишлаётган ихтисослаштирилган бўлимларини, малакасиз ходимларни касалхоналарнинг катта ёшдагилар учун ажратилган ўринларини 25 фоиз озайтирмоқ даркор. Булардан ташқари вилоят жисмоний тарбия диспансери ва саломатлик марказини ўзаро бирлаштириш, мавжуд пионер лагерларини кескин қисқартириш эвазига болалар санаторияларини очиш, уларни соғлиқни сақлаш муассасалари тасарруфига бериш зарур, деб ҳисоблайман.

Шу каби тадбирлар туфайли тежалган маблағлар, албатта, тиббиётнинг етилган муаммоларини бартараф этиш, меҳнаткаш, жафокаш, фидокор халқимизнинг сиҳат-саломатлигини яхшилаш йўлида сарфланмоғи зарур. Аввалambор шифохоналарнинг дори-дармонлар ишлаб чиқарувчи корхоналар билан тўғридан-тўғри алоқаси йўлга қўйилмоғи зарур. Мавжуд гўшт комбинатлари базасида дори-дармонлар тайёрлаш корхонасини очиш масаласи ҳал этилмоғи ҳам савоб ишдир. Вилоятда қаровчисиз қолган кексалар, ногиронлар уйини очиш, санаторий-курорт шохобчаларини ривожлантириш, уларга йўлланма беришни, шунингдек Ижтимоий таъминот вазирлигининг врачлик—меҳнат экспертиза комиссиясининг Соғлиқни сақлаш вазирлиги ихтиёрига бериш хусусида ҳам жиддий тадбир кўрмоқ фурсати етди. Ҳозир вилоятимиз шифохоналарида замонавий ва хорижда ишлаб чиқарилган ташхис қўйиш жиҳозлари анчагина. Аммо улардан фойдаланиш қониқарсиз аҳволда. Вилоят клиник шифохонасида эса уларни моҳирона ишлата оладиган малакали шифокорлар оз эмас. Наф келтирмаётган бундай ноёб тиббий дастгоҳ-дастёрларни бир жойга йиғиб замонавий диагностика маркази очилса борми, касалликларни аниқлаш ва даволаш муддати сезиларли қисқарган, шифохоналарнинг муолажа имконияти кескин ортган бўларди.

— Ана шу таклиф ва мулоҳазаларингизни рўёбга чиқариш механизми, манбалари тўғрисида аниқроқ қилиб гапира оласизми? Балки, фикрларингиз республикамизда муҳокамага чиқарилаётган халқ соғлиғини сақлаш ҳақидаги қонун лойиҳасида инобатга олинишини хоҳларсиз?

— Таклифларимнинг амалга ошишига чиндан ҳам соғлиқни сақлаш бўйича яратилаётган қонунгина кафолат бера олади. Оддий шифокор, депутатнинг фикрлари мамлакат қонунида акс этиши қувонарли воқеа. Башарти улар қонун лойиҳасидан жой олса, муаммолар ечими учун янада катта ва кенг йўл очилган бўларди.

Бундан ташқари тиббиёт тизими ва молиявий бўғинлар бир мунча соддалаштирилмоғи лозим. Соғлиқни сақлаш органлари тузилишининг ихчамлаштирилиши тежамкорликдан ташқари даволаш муассасаларининг ҳар томонлама эркин ва мустақил ҳаракат қилишига ҳам йўл очади. Маблағ тақсимоти масаласига келганда эса уни молия бўлими — шифохона шаклида йўлга қўймоқ зарур. Она ва бола — инсоният оламининг энг катта бойлиги. Шунга эришмоқ керакки, бола туфайли она, она туфайли бола дард, азият чекмасин. Қонун онанинг ҳам, боланинг ҳам соғлом, дуркун ўсиб, узоқ бахтли умр кечиришига кафолат бермоғи зарур. Соғлом турмуш тарзи юзасидан ўқув дастурлари барча тоифадаги таълим-тарбия муассасалари ўқув режасига киритилмоғи даркор. Эл бирлашса, офат албатта мағлуб бўлади. Шундай экан, Орол ҳалокати оқибатида орттирилган дардларимиз арий бошлайдиган кунларга ҳам албатта етамиз.

Юртимиз осуда, халқимиз аҳил яшаса иншооллo, Оролни дард денгизидан дармон денгизига айлантиришдек ниятимиз, албатта, вожиб бўлади.

Суҳбатдош: Абдулла СОБИРОВ, «Халқ сўзи» мухбири.

ЎТГАНЛАР ОХИРАТИ ОБОД БЎЛСИН!

Тошкент Давлат дорилфунуни ўзбек тили ва ўзбек адабиётини ўқитиш методикаси кафедраси аъзолари филология фанлари номзоди Тожихон Собитовага отаси
Аҳмаджон СОБИТ ўғлининг
вафот этганлиги муносабати билан таъзия изҳор этади.

Йўлдош Охунбобоев номли Тошкент тўқимачилик ва енгил саноат институти жамоаси доцент
Шерқўзи МЕЛИҚЎЗИЕВнинг
бевақт вафот этганлиги муносабати билан марҳумнинг оила аъзоларига чуқур ҳамдардлик билдиради.

Тошкент Молия институти жамоаси «Бухгалтерия ҳисоби ва назорати» кафедраси доценти, катта илмий ходим А. Ризақуловга онаси
НОРХОЛ АЯнинг
вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор этади.

Газетанинг ушбу сонига Абдунаби Бойқўзиев, Исмат Худойёровлар навбатчилик қилишди.

ХАЛҚ СЎЗИ • НАРОДНОЕ СЛОВО

● ТЕЛЕФОНЛАР:
маълумот учун 33-07-48;
эълонлар бўлими 32-09-25.
Индекс: 64608.

МУАССИСЛАР:
Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгаши Раёсати ва Ўзбекистон Республикаси Вазирлар маҳкамаси.

Бош муҳаррир: Анвар ЖУРАБОЕВ

ТАҲРИР ҲАЙЪАТИ:
Абдунаби БОЙҚЎЗИЕВ, Эсирган БОЛИЕВ (масъул котиб, «Халқ сўзи»), Эркин ВОҲИДОВ, Миракмал МИРАЛИМОВ, Салоҳиддин МУҲИДДИНОВ, Лев ПАК (бош муҳаррир ўринбосари, «Народное слово»), Людмила ПОРФИРЬЕВА, Қулаҳмад РИЗАЕВ, Александр ТЮРИКОВ (масъул котиб, «Народное слово»), Шавкат ЯҲЁЕВ, Пиримқул ҚОДИРОВ, Муҳаммаджон ҚОРАБОЕВ, Саидаҳрор ҒУЛОМОВ.

● МАНЗИЛИМИЗ:
700000, ГСП
Тошкент шаҳри,
Ленинград кўчаси, 19-уй.

● Таҳририятга ҳажми 7 қоғоздан ошган материаллар қабул қилинмайди. Фойдаланилмаган мақолаларга ёзма жавоб қайтарилмайди.

Рўйхатдан ўтиш тартиб № 0001 Буюртма 107.858 нусхада босилди, ҳажми — 2 табоқ. Офсет усулида босилган. қоғоз бичими А—2. Босишга топшириш вақти —21.00. Босишга топширилди 24.10.

Ўзбекистон Республикаси Президенти Маҳкамасининг Ишлар бошқармаси ҳузуридаги «Шарқ» нашриёт-матбаа концерни. Корхона манзили: «Буюк Турон» кўчаси, 41-уй.

1 2 3 4 5 6